RESOLUTORIUM
DUBIORUM
*
PARISIIS 1[illegible]0[illegible]

DE MODO
CONFITENDI
*
PARISIIS 149[illegible]

JEHAN DOLHEAU
LE VRAY SENTIER
DE SOY CONFESSER.
(S. L. N. D.)

ANDR. DE ESCOBAR,
CONFESSIO GENERALI.
(S. L. N. D.)

1° Resolutorium dubiorum circa celebrationem missarum occurrentium per V. S. D. Johann. de Lapide 1502.

2° de modo confitendi et peni-tendi. 1496

3° le vray sentier de soy confesser.. par J. Delbeau

4° confessio generalis.. per andream (de Escobar). (1494:)

[illegible] fro fro. [illegible]

dum po[illegible] rodui [illegible] a pro

tro [illegible] Loyo[illegible] anada

[illegible] volentate [illegible]

[illegible] statu [illegible]

[illegible] aliena [illegible]

latro. fur [illegible] muto

[illegible] latro [illegible]

[illegible] [illegible] fl.

[illegible] scilicet [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] flagell.

[illegible] [illegible] vel [illegible]

[illegible] modi [illegible] arotogus [illegible]

[illegible] mezeta [illegible]

[illegible] custodia [illegible] ne [illegible]

[illegible] vel ad [illegible] aperta vel ma[illegible]

[illegible] vel [illegible] manifestada ve [illegible]

[illegible] vel [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Laus in natali domini [illegible]
celebrans
Quando [illegible] sacra xpi signat
[illegible]
[illegible] signat [illegible] designat
[illegible] xpi
[illegible] fore
sacra signavit [illegible]
[illegible] descendit ad inferna
Car est [illegible] descendit a
au limbe des saint peres qui estoient
mors [illegible] estat de grace [illegible]
a noter que il descendit quant a l'ame
qui estoit unie [illegible] la divinite
Car le corps [illegible] demoura au tombeau
separe [illegible] sans [illegible]
[illegible] au tiers jour [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

¶ Quidā fructuosus libellus de modo confitendi et penitendi.

Pñiam agas velociter o pqñ
P Eniteas cito peccator cum sit
misericors scʒ xp̄s.
miserator Judex.

¶ Presens libellus tractās de penitentia: siue de modo penitēdi tāq̄ de subiecto diuidit̄ i duas ptes principales. In quaꝝ prima determinat auctor de penitētia prout respicit penitentem. In secūda pte determinat auctor de penitētia prout respicit confessorē secūda ibi Cōfessor dulcis. Prima adhuc diuidit̄ in tres ptes. nā primo auctor ponit quedā documenta generalia. Secundo specialiter declarat de contritione. Et tertio de confessione et etiā iter ponit aliqua de satiffatione secūda ibi. Oīa peccata tertia ibi. Uera sit ītegra. Dicit primo sic. o peccator facias cito penitentiā. et sequitur causa: quia iudex scʒ christus est misericors.

Circa textū dubitatur
Primo quid sit penitentia
Secundo vnde dicitur penitentia.
Tertio quotuplex est penitentia.
Quarto quid proficit penitentia
Quinto quare penitētia dʒ fieri cito
Sexto quomodo appareat q̄ deus est misericors

¶ Ad primū respondetur ꝙ penitentia secundum ambrosiū sic diffinitur. Penitētia est preterita mala deplangere et plangenda iterum nō cōmittere. Uel scōm gregoriū. Penitentia est peccati cōmissi cū intima cordis cōtritōe: et lachrymarū effusione emendatio. Et trahit hec diffinitio ex dictis beati augustini dicētis: ꝙ peccatū nō dimittitur nisi plena contritio cū satisfatione operū cōsequatur. Uel scōm gregoriū. Penitētia est ante acta peccata defiere. et iterū flenda nō cōmittere. Ex quibus diffinitionibus primo sequitur ꝙ penitētia est solum ꝑ peccatis. Scdo sequitur ꝙ penitentia est solum ꝑ peccatis cōmissis et non cōmittēdis. Tertio sequit̄ ꝙ ad penitentiā sequit̄ dolor de peccatis. Quarto sequitur ꝙ ad verā penitētiam requiritur intentio amplius non peccandi.

¶ Ad secundū dubiū dicitur ꝙ hoc nomen penitētia dicitur quasi pene tenentia: qr sine pena ⁊ dolore nunꝙ fit perfecta penitentia.

¶ Ad tertium dicitur ꝙ penitētia multipliciter diuiditur. Primo in interiorem tantum que est de iure naturali: et in exteriorem que est ad arbitriū hominis. Secundo diuiditur penitentia in solēnem: publicam: et priuatam. Solēnis penitentia est que imponitur ab epō vel vicario suo et que fit cum solēnitatibus ecclesie. Publica est que fit in facie ecclesie sed nō cum solēnitatibus ecclesie vt peregri-

nationes ſcõm aliquem modum ſpecialem. ſ. cum nudis pedibus vel diſcooperto capite. Prima penitentia eſt que ſecrete fit vel fieri poteſt: vt legere orationes dare elemoſinas: ieiunare: corpus caſtigare et ſic de aliis. Tertio diſtinguitur in liberam et coactam. Libera eſt quam quis libere facit ⁊ illa eſt proprie ſacramentũ. Coacta eſt ad quã quis cogitur. ſicut fit in iudicio ſeculari ꝑ fore factis. ⁊ illa non eſt proprie ſacramentũ. Quarto diſtinguit̃ penitentia in actualẽ ⁊ habitualem. Actualis eſt qua homo actualiter ſatiſfacit pro pctĩs cõmiſſis. ⁊ ad illam non q̃libet homo tenetur ſed ſolus peccator. Habitualis eſt quedam deteſtatio vel diſplicentia de peccato cõmiſſo ſcꝫ ſi ſit cõmiſſum. vel quod poſſit cõmitti ſi nõ ſit cõmiſſum et ad illam quilibet hõ tenetur ſiue ſit in peccato ſiue non.

¶ Ad quartum reſpondetur ſecundũ ſanctum thomam: ꝙ per penitẽtiam abſoluitur peccator a peccato: reſtituitur eccleſie reconciliatur xp̃o. bonis ſpiritualibus ditatur: de filio dyaboli filius dei efficitur. et paradiſus aperitur ei. Item penitentia angelos letificat. impios iuſtificat: amiſſa bona reuocat. et ad eternam vitam inuitat.

¶ Ad quintum reſpondetur ꝙ penitentia multis de cauſis dꝫ fieri cito. Prima ẽ q̃ diu expectauim⁹ Secunda eſt q̃ ad magna vocamur. i. ad eternam gloriã. Tertia ne ab eternis nuptiis excludamur.

patet exemplariter in euangelio de quinqꝫ fatuis virginibus. Quarta ne ab hostibus impediamur. Quinta propter penas compellentes. Sexta ne blande decipiamur vt aues per aucupem et pisces per piscatorem. Septima ne morte preueniamur. Octaua ne consuetudine teneamur. Consuetudo enim est altera natura.

¶ Ad sextum respōdetur ꝙ in multis apparet dei misericordia quia secundum thomam. Deus peccatores patienter expectat benigne recipit vlcisci dissimulat: a periculis liberat: gratiam donat datā multiplicat: multiplicatam conseruat: conseruatā in celo nunciat: offensam dimittit peccati post remissionem non meminit: errantes ad se reducit: euntes ad se conducit: cadentes erigit: stantes tenere non desinit: et finaliter perseuerantes in gloriam inducit.

.i.sequentia .s.spes. ꝛc' i.obseruāda a te pctōre
et sunt hec quinqꝫ tenenda tibi
remissionis pctōꝝ contritio cordis peccati
Spes venie. cor contritum cōfessio culpe
.i.satisfactio penalis .i.vitatio peccati
Pena satisfaciens et fuga nequicie.

¶ Consequenter in ista parte auctor magis specialiter determinat doctrinam predictam: et hoc per doctrinas speciales. Et diuiditur ista pars. Nam

primo ostendit que sunt necessaria facienti veram penitentiã. Secundo ostendit q̃ sunt sibi vtilia ibi. Sperne voluptates. Prima adhuc diuidit. Nam primo ostendit que debet penitens necessario tenere respectu sui. Secundo respectu proximi. ibi: vt dimittaris. Dicit primo sic q̧ hec quinq̧ sunt tibi tenenda in perfecta penitentia. s. spes venie: contritio cordis: confessio oris: ac peccatorum confessio: et fuga peccatorum.

Circa textũ dubitatur:
- Primo quid sit spes.
- Secundo quotuplex sit spes
- Tertio quid sit contritio
- Quarto quid sit confessio.
- Quinto quotuplex est confessio
- Sexto quid sit satisfactio et que sunt partes eius

¶ Ad primũ dubiũ respondet̃ q̧ spes sic describit̃ Spes est certa expectatio future beatitudinis ex dei gratia et meritis proprijs proueniens: vel sic. Spes est audacia mẽtis de largitate dei concepta habendi vitã eternã per bona merita. Ex quibus diffinitionibus primo sequit̃ q̧ nõ est spes de preterito: nec proprie de presenti vt presens est sed solũ de futuro. Secundo sequitur q̧ nõ est proprie spes de malo: sed tãtum de bono. Tercio sequitur q̧ nõ de quolibet bono est proprie spes: sed solum de futura beatitudine.

¶ Ad secundum dubium respōdetur ꝙ duplex est spes.s.spes suffragij que fit respectu beatorum: et spes penitentie vel proprie auctoritatis que fit respectu dei. Unde saluati non habent spem: nec etiā damnati: sed solum homines in ecclesia militante proprie habent spem: ⁊ etiam anime in purgatorio existētes. Unde illa spes que fit respectu dei est triplex.s.spes venie per peccatorum remissionem: de qua intelligit littera. spes gratie per diuine gratie susceptionem. et spes glorie per consecutionē eternorum gaudiorum.

¶ Ad tertium respondetur ꝙ contritio sic describitur. Contritio est dolor voluntarie assumptus ꝓ peccatis cū proposito confitendi et satisfaciendi et differūt cōtritio et attritio. nam attritio est q̄dā displicentia de pctō cōmisso sed nō est ꝑfecta. Sed cōtritio est ꝑfecta displicentia. Unde nō q̄libet dolor est contritio prout contritio hic capitur imo nec q̄libet dolor pro peccatis est contritio. Unde duplex est dolor pro peccatis quidam est naturalis: et ille non est meritorius qua non procedit ex dictamine recte rationis. alius est voluntarius et actualis qui procedit ex voluntate libere assumēte dolore cum preposito confitendi et satisfaciendi.

¶ Ad quartum respondetur ꝙ confessio sic describitur secundum aug. Confessio est sermo per quem morbus latens spe venie aperitur. Item sic scd̄m

gregorium. Confessio est peccatorum delectio Uel sic secundum aliquos. Confessio est apertissima coram sacerdote peccatorum declaratio.

¶ Ad quintum respondetur q duplex est cōfessio. Quedam est mentalis que fit soli deo et illa est de iure naturali. Alia est vocalis que fit homini ex ore et illa est de iure positiuo siue ordinato.

¶ Ad sextum et vltimum respōdetur q satisfactio siue satisfacere secundum aug. sic describitur. Satisfactio siue satisfacere est causas peccatorum extinguere vel extirpare. et eorum suggestionibus. i. malis instigationibus aditū. i. accessum non indulgere sic q homo habeat firmū propositum peccata confessa nunq̄ committere neq aliqua alia. Et sunt partes satisfactionis duplices: quia quedam sunt principales: et sunt tres. s. oratio. ieiunium. et elemosina. et quedā sunt secundarie et minus principales. vt sunt peregrinationes: vigilie: castigationes. discipline. et huiusmodi. Et ille partes secūdarie reducuntur ad principales nam oīa carnē affligentia reducuntur ad ieiuniū omnia vero spiritualia ad orationem. et opera mīe ad elemosinam. Finaliter sciendū q duplex est fuga. s. fuga fugiēdi et fuga fugandi et scdm hoc dicitur q fuga dicitur a fugo fugas. vel a fugio fugis et vtrāq fugam habebit penitens: habebit eñ fugam fugādi pctā et hoc per confessionē. Scdo habebit fugā fugiēdi re

ſpectu peccati cõmittendi. vel illius quod poſſit cõ mitti. i. habere firmũ ꝓpoſitũ amplius non faciẽdi hoc peccatum nec aliquid ſimile.

vt pctã tua dimittant tibi malefactoribus tuis tibi
Ut dimittaris aliis peccata
facta indulge.
remitte.

hoĩbus emẽdabis hoĩes ipm offẽdiſſe
Hiſq ſatiſfacies quos te leſiſſe
confiteris
fateris.

¶ In iſta particula oſtendit auctor que ſunt neceſſaria penitenti reſpectu proximi. et ponit duas doctrinas dicens ꝙ tu peccator q̃ facis vel facere vis penitentiã debes remittere aliis qui tibi malefecerunt. Secunda doctrina eſt ꝙ ſatiſfacies illis quibus tu malefeciſti.

Circa lrãm dubitatur
- Primo quid ſit peccatum
- Scdo q̃ ſit dfa inter pctm̃ ꝛ delictũ.
- Tercio a quo ꝛ vbi incipit peccatum
- Quarto qualiter hõ cecidit in pctm̃.
- Quinto vtrum dãnati in inferno poſſint peccare.
- Sexto quare debem⁹ remittere malefactoribus noſtris peccatum

¶ Ad primum dubium respondetur q peccatum secundum aug. sic describitur. Peccatum est volū tas retinendi vel consequendi quod iusticia vetat. Uel secundum eundem. Peccatum est spreto naturali bono et immutabili rebus mutabilibus adherere. Uel secundum eundem. Peccatum est omne dictum vel factum vel concupitum cōtra legem dei. Item secundum ambrosium. Peccatum est p̄uaricatio legis diuine et inobediētia preceptorum dei. Ex istis diffinitionibus sequitur. Primo quod peccatum principaliter est in voluntate mala: vel ex ea procedit et est voluntariū. Unde dicit seneca q omne peccatum est actio voluntaria. Secundo sequitur q peccatum est contra iusticiā ex eo q penitentia procedit ex dictamine iusticie. Tercio sequitur quod iuste peccator pro peccatis meret̄ penas: quia nullus est proprie et iuste puniendus nisi pro actione mala: nec etiam premiandus nisi p actiōe bona. Quarto sequitur q omne peccatum fit contra legem vel precepta dei. Quinto sequitur q in omni peccato et precipue mortali est dimissio dei et adhesio rerum mutabilium

¶ Ad secundum respondetur q peccatum duobus modis cōmittitur. s. faciendo malum et dimittēdo bonū et primū dicitur peccatum. secūdum vero delictum quasi derelictum. Alia differentia est: quia delictum est ignoranter cōmissum. sed peccatū est

scienter cõmissum. Illa tñ differentia non obstante vnũ sepe ponitur pro reliquo.

¶ Ad tertium respondetur secundum magistrum sentenciarum libro ij. ꝙ peccatum originem et causam sui traxit ex bono quia ante primũ peccatum non erat aliquid malum et hoc probat sic quia cum peccatum originẽ et causam habuit hoc fuit ex bono aut ex malo. non ex malo. quia ante peccatum nõ erat aliquid malum. vnde oriretur: ergo ortum est ex bono scilicet ab angelo quia angelus scilicet lucifer ante peccatum non erat nisi bona creatura vel creatura dei. Ex quo etiam patet vbi incepit: quia incepit in celo vbi summus angelus et prim⁹ scꝫ lucifer fuit qui primum peccatum cõmisit cum extollẽdo se dixit ponam sedem meam in aquilone et similis ero altissimo.

¶ Ad quartũ respondetur ꝙ homo cecidit in peccatum dyabolo suggerente: carne delectante: et anima consentiente. Unde anima consentiens cõmittendo inobedientiam totam naturã humanam corrupit. Ut habetur genesis tertio capitulo.

¶ Ad quintum respondetur ꝙ dãnati non possunt peccare: quia non possunt aliquid mereri quia nullus meretur nisi in hac vita. Nec etiam saluati peccare possent. Et si dicatur ꝙ angeli prius peccauerunt et ceciderunt vt patet de lucifero. ergo videt̃ ꝙ adhuc poterũt peccare et siliter sancti Ad istud

respondetur negando consequentiam quia angeli iam sunt ita confirmati in charitate christi q̄ nō pos sunt velle malum vel voluntatē in malum vertere: et sic pariformiter dicendū est de sanctis.

¶ Ad sextū respondetur q̄ nos debemus aliis remittere mala nobis illata vt deus remittat nobis peccata. et hoc petimus in oratione dñicali qñ dicim⁹. Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus. ₇c. nā si nō dimittimus debitoribus nostris. tunc petimus iudiciū nostrū q₂ tunc petimus q̄ de⁹ nō dimittat nobis debita nostra. et ergo errant qui volunt orationē dñicalem corrigere ₇ meliorare dicentes: dimitte nobis debita nostra melius q̄ nos dimittimus debitoribus nostris.

.i. contēne delicias carnis illicitos .i. vi-

Sperne voluptates ludos spe-

siones vanas

ctacula mundi.

derelinque malum socium

Desere consortem prauum populiq₃

strepitum

tumultum

occultas orōnes factum misericordie

Secretasq₃ preces et opus pietatis

diligito.

amato.

¶ In ista parte auctor ostēdit q̄ sunt vt illa confitēti ac penitēti. et primo q̄ sunt fugiēda ab eo. secūdo q̄ sunt acceptāda ibi. Secretasq; p̄ces. ⁊ dicit: tu penitēs debes spernere voluptates ludos ⁊ publica spectacula mūdi ⁊ malum sociū ⁊ tumultū populi tūc ibi secretasq; preces dicit q tu penitēs debes amare secretas preces ⁊ opera pietatis.

Circa textū dubitatur

Primo quare voluptas sit spnenda.

Secūdo quare ludi sunt spernendi ⁊ vtrūq; impediant penitentiam

Tertio q̄ sunt seruāda circa ludos

Quarto quare spectacula mūdi sūt spernenda.

Quinto quare penitēs debet fugere malum socium.

Sexto quid nocet penitēti tumultus populi.

¶ Ad primum dubium dicitur q voluptas multis modis est sperneda a quolibet homine et precipue penitenti. Primo quia nocet naturalibus quia dicit Boecius secundo de consolatione phie. paucis enim ac minimis natura contenta est. Et ideo com muniter dicitur q gula plures homines interficit q̄ gladius propter hoc quia sequi videmus ex gula et voluptatibus graues et mirabiles infirmitates Secundo nocet voluptas q̄tum ad deum quia cū sit peccatum mortale est cōtra preceptum. Tertio

nocet quātū ad animam quia grauia peccata idem sequi solēt: vt accidia luxuria et huiusmodi. Quarto nocet proximo quia pauperem priuat nutrimentis possent enim illa superflua dari pauperibus ad eorum nutrimentum.

¶ Ad secundum respondetur quod duplex est ludus. scȝ diuinus vt ludus organorum et cantus ecclesie quibus diuinū officium peragitur. Alius est ludus non diuinus sed magis secularis: et ille est duplex quia quidam est lucrans pecuniarum vel rerum vt ludus taxillorum. alearum. et globorum. et iste ludus lucrans est duplex: quia quidam ꝯmittitur fortune vt ludus taxillorum et quidam est qui regitur per intellectum humanum vt est ludus scakorum. Alius est ludus nō lucrans et iste est etiam duplex quia quidam fit propter deductionem temporis vt in instrumētis musicalibus: quidam fit propter vanam gloriam. vt ludus theatralis: ludus lancearū. et isti ludi theatrales sunt prohibiti. Similiter ludi lucratiui pecuniarum vel rerum: ac etiam illi ludi qui cōmittuntur fortune. Admittūtur tamen secundum leges aliqui ludi lucratiui si fiāt pro comestibilib⁹ dūmodo fiāt ad modicam summam ⁊ non ducātur in consuetudinem. Unde ludi theatrales sunt prohibiti: vt sunt lucrationes publice: torneamenta: hastiludia vel huiusmodi. Primo quia fiūt male et indebite: scȝ cum peccatis. Secundo quia

fiunt malo fine. scȝ propter vanam gloriam et lau-
dem mundi. Tertio quia multa mala inde sequun-
tur scȝ homicidia/ire/inuidie/supbie et huiusmodi
Ex quo sequitur ꝙ ludi sunt spernendi a penitēte.
Etiam ꝙ ludi impediunt penitentiam quia aduer-
tant homines a contritione cordis que est maxime
necessaria penitenti: ergo ludi moderati qui nō va
riarent mentem penitentis sed fierent solum ad re
focillationem spūum vitaliū possunt fieri.

¶ Ad tertium respondetur ꝙ tria sunt seruāda in
ludo. Primum est ꝙ non fiat cum verbis turpibus
vel nociuis: quia si fieret circa verba vel facta mor
talia tunc esset peccatum mortale. Scōm est ꝙ in
hmōi ludis non fiat intima delectatio que ludētem
adeo aduertere potest seu a proposito penitendi.
Tertium ꝙ ludus congruat persone: loco: ⁊ tēpori
qꝛ si alias esset veniale peccatū propter circūstan-
tias aggrauantes fieret mortale.

¶ Ad quartum respondeꝛ ꝙ ideo spectacula mun
di sunt spernenda quia in se mala sunt vt dictum est
in secundo dubio. etiam inducunt circunstantes ad
lapsum. scȝ ad lasciuiam vel crudelitatē: cui circun
stantes videntur consentire.

¶ Ad quintum respondetur ꝙ quilibet et speciali
ter penitens debet dimittere malum socium ⁊ hoc
ideo quia malus socius per malas suggestiones in
ducit aliū ad peccandū frequenter quod nō faceret

si careret illo malo socio. Et per oppositū quilibet debet habere bonū socium cui sua secreta reuelet: qui retrahat eū a viciis vt vult boecius in libro de disciplina scholariū. Etiā docet hoc psalmista. Cū sancto sanctus eris cū peruerso peruerteris.
¶ Ad sextū respondetur ꝙ tumultus et strepitus populi nocēt penitenti. qꝛ remouent ipsum a penitētia quia vt vult phūs in de sensu et sensato: motus maiores expellunt minores: ergo motus vel strepitus populi exteriores excludunt motus interiores scꝫ penitentie et deuotionis.

.i. cuncta delicta defleat purus dolor de pctīs
Omnia peccata plangat contritio vera.
.i. inquirens longitudines pctōꝝ quibus in quibꝰ
Scrutans etates sensus loca
in qbꝰ tēporibus cū qbꝰ mēbris
tempora membra
deflens .i. pctā prius facta nō bñs ꝓpositū
Deplorans acta nolens
facere .i. que deberēt fieri.
commitere flenda.
deflas pctā oblita peccatis factis
Plangas amissa cum commissis
bonis neglectis.
et omissis

.i.plangas .i. proximũ tuũ defraudasti
Offensaq; dei q fratrem damnificasti.

¶ In ista parte specialiter determinat de cõtritõe et diuiditur nam primo ostẽdit in generali quid debemus deplangere in contritione. Secundo quas circũstantias debemus aduertere circa peccatum in contritione ibi. Scrutans etates. Tertio ostendit in speciali de quibus sit habenda contritio ibi. Deplorans acta. Sed legantur partes simul. Et dicit primo sic q habens veram contritionẽ de peccatis siue vera contritio debet deplangere omnia peccata simul et inquirere etates hoc est q̃diu homo stetit in peccatis ⁊ sensus cum quibus peccauit et loca in quibus peccauit. et tẽpora.i. in q̃bus tẽporibus. et membra quibus peccata sunt peracta. etiam debet in contritione deplangere omnia peccata perpetrata. et debet velle amplius non committere ea: et debet deplangere ea peccata que sũt lapsa de memoria: et peccata cõmissionis: et omissionis et q sepe deum offendit per peccata et q dãna proximo intulit.

Circa textũ dubitatur.
Primo quid possit facere cõtritionẽ.
Scdo quare magis delet pctm̃ p cõtritionẽ q̃ per aliũ actũ anime.
Tercio vtrum pro quolibet peccato debeat esse contritio.

Quarto quare contritio debeat de plangere omnia simul.
Quinto quare illa q̄ ponūt̄ in littera hic.s.etates sēsus ꝛc.sūt pscrutanda
Sexto que peccata dñr amissa. que omissa:et que commissa.

¶ Ad primū respondetur ꝙ in cōtritione sunt tria tenenda secundū sctm̄ Thomam sc3 actus doloris formā gr̄e elicientis in actū: et effectus meriti suffici entis ꝑpter defectū primi cōtritio non est in bonis quia in eis non est actus doloris propter defectum secundi cōtritio non est in damnatis: quia in eis nō est forma gratie.propter defectum tercij contritio nō est in purgatorio. q2 anime in purgatorio nō sūt in statu merēdi. ex quo sequit̄ respōsio ad dubiū. s. ꝙ contritio sit solum in hominibus presentis vite.

¶ Ad secundum respondet̄ ꝙ hec est rō q2 in omni peccato est dilectio vel complacentia trahens hominem adeo. et quia contraria contrarijs curātur ergo actus delens pctm̄ debet facere penitentiam vel displicentiā peccatoꝝ trahentē ad deū. ꝛ sic est in contritione: ergo magis per cōtritionem q̄ꝫ per alium actum anime deletur peccatum.

¶ Ad tertiū rn̄det̄ ꝙ triplex est pctm̄ sc3 originale veniale ꝛ mortale. Pro pctō originali non oportet fieri cōtritionē:q2 p contritionē nō deletur sed per baptismū. Nec pro peccato veniali d3 fieri nisi vna

generalis contritio si non sit nimis ductũ in consue tudinẽ vel non habeat circunstantias aggrauãtes. Sed pro peccato mortali debet fieri pfecta penitẽ tia et specialis cõfessio quo ad oẽs ptes penitẽtie.

¶ Ad quartũ respondetur q̄ hoc est verũ q2 oĩpotens deus non dimittit vnũ peccatũ mortale absq3 alio. et de isto videbit̃ postea. Unde metrista dicit

Larga dei pietas veniam non dimidiabit
Aut nichil/aut totum te lachrymãte dabit.

¶ Ad quintum respõdetur q̄ ista sc3 etates sensus ₇c. sunt pscrutandę quia aggrauant peccata/ vt dicitur ibi. Aggrauat ordo locus.

¶ Ad sextũ r̃ndet̃ q̄ duplex distinguit̃ peccatũ .s. cõmissionis quo pctõr malũ ɔmisit ₇ omissiõis quo hõ dimisit bonũ ad qõ tenebat̃ ₇ vtrũq3 põt distingui. q2 quodã est amissũ .i. deletũ a memoria de quo debet fieri ɔtritio ₇ cõfessio in gñali aliud est in memoria de quo d3 fieri cõtritio et cõfessio in speciali.

q̄ cõfitẽs nõ mẽtiat̃ q̄ nõ diuidat̃ tua mundo corde
Uera sit, integra simul et cõfessio mũda
velox cũ spe assidua cum humilitate
Sit cita, firma, frequens, humilis,
voluntaria manifesta
spontanea nuda.
de ꝓprijs pctĩs. discrete. cũ ɔtritõe. tarda ĩ ꝓlatõe
Propria, discreta, lachrymosa, morosa

sine fraude.

fidelis.

¶ In ista pte auctor specialiter determinat de confessione et diuiditur in sex partes. In prima ostendit qualis debet esse confessio. In secunda quibus modis debet fieri cõfessio. In tertia cui debet fieri. In quarta determinat de quibus peccatis debet fieri confessio. In quinta que sunt circũstantie aggrauantes peccata. In sexta ostendit quomodo imponenda sit penitentia confitenti. partes patebunt. Dicit primo sic q confessio debet esse vera et integra. pura. munda. velox. subitanea propĩ periculũ mortis. firma. frequẽs. humilis. spontanea. i. volũtaria. nuda. i. manifesta propria. i. de ppriis pctis cum discretione: lachrymosa. i. dolorosa morosa. i. tarda in prolatione. et fidelis id est verax.

Circa textũ dubitatur.

Primo quando debet fieri confessio.
Secundo quid prodest confessio generalis.
Tertio in quibus casibus iterãda sit confessio.
Quarto vtrum confessio potest dimidiari.
Quinto vtrũ ne vnus cõfessor potest audire confessionẽ et alter absoluere
Sexto que sit ratio illorum que ponuntur in textu.

¶ Ad primū dubiū respondetur ꝙ secūndum iura et ex statuto matris ecclesie quilibet qui ꝑuenit ad annos discretionis dꝫ ad minus semel in anno scꝫ ī pascha confiteri oīa pctā sua suo ꝓprio sacerdoti ⁊ coīcare nisi forte ad tp̄s abstineat de ꝯsilio sui sacerdotis. Sunt tñ sex casus in q̇bus scd̄m doctores tenetur stati quis cōfiteri pctm̄ mortale. Prim⁹ ē qñ aliq̇s timet postea nō hr̄e oportunitatē ꝯfitēdi. Secūd⁹ est qñ q̇s est ꝯstitut⁹ ī articulo mortis. Terci⁹ est qñ q̇s se expōit actui ꝑiculoso ad mortē vt ī bello vel ī nauigatōib⁹. Quart⁹ est qñ q̇s dꝫ coīcari Quītus est qñ q̇s dꝫ mīstrare sacramētū aliqđ. Sextus est qñ q̇s debet facere actū solēnē in ecclesia legere euāgeliū vel epistolā solēniter. q꞉ īmūdus nō debꝫ esse preco id est nūcius verbi dei. ¶ Ad scđꝫ rñdeť ꝙ ꝯfessio generalis valet ad tria. Prio ad remissionē pctōꝶ venialiū. Unde lꝫ scd̄m magistrū sententiaꝶ libro quarto. pctā venialia cōfiteri q̇s debeat et specialiter illa q̄ sunt frequēter iterata tñ nō est necessariū in spāli de oīb⁹ cōfiteri cū sint īfinita: sꝫ ꝓ eis debet fieri cōfessio gn̄alis. Secūdo vꝫ ꝯfessio gn̄alis ad remissionē pctōꝶ a mēoria lapsoꝶ: q̄uis etiā sint mortalia si non habenť in memoria. Si tñ postea redirēt ad memoriā deberēt dici ī spāli Tercio valet ad īstructionē rudiū vt sciāt discernere inter diuersa peccata q꞉ alias rudes peccata nō reputarent pctā. Ad terciū rñdeť ꝙ cōfessio facta prius

in sex casibus est iteranda. Primus est qñ confessor cui peccator cõfessus est ẽ fatuus vel iperitus. Secũdus casus est si penitẽs ɔtẽpserit satisfactionẽ si bi iniunctã vel si oblitus est eã si tñ eam sciret et ad huc implere vellet non oporteret de nouo confiteri Tertius si cõfessor nõ haberet absoluẽdi auctorita tem et mittat eum ad superiorẽ tunc si superior exi gat oportet eũ de nouo cõfiteri. Quart⁹ est qñ quis ficte venit ad cõfessionẽ sine ꝓposito abstinẽdi sed cũ proposito pctm̃ iterũ cõmittẽdi. Quint⁹ est quã do aliqs dimidiat cõfessionẽ omittens sciẽter aliqd pctm̃ mortale. Sext⁹ ẽ qñ qs dubitat de cõfessione an fecit confessionem alicuius peccati mortalis.

¶ Ad qrtũ rñdet ꝙ nõ vñ hẽm⁹ sile ĩ medicina cor porali nã sicut ad sanitatẽ corpis medic⁹ nõ solũ co gnoscit vnũ morbũ sed oẽs ⁊ totã dispositionẽ ⁊ cõ plexionẽ ĩfirmi qr alias posset pro vna parte corpo ris dare talem medicinã ꝙ pro alia parte tantũ cor rũperet sicut ꝓ vna sanaretur. et hoc venit ꝓpter diuersitatẽ morbi. Sic pariformit ẽ de medico spũ ali sc3 de ɔfessore q̇ debet oĩa peccata simul scire qr alias posset dare remediũ contra vnũ pctm̃ qd non valeret ad aliud sed magis fortificaret. Et sicut ex vno morbo ita bene moritur homo sicut ex multis. Sic etiã ita bene ɔdẽnat aĩa pro vno peccato mor tali sicut pro mortis. ¶ Ad quintũ respõdet scdm̃ Guillermũ ꝙ vnus cõfessor nõ d3 audire confessio-

nem et alter absoluere q2 sacramētū nō est diuidendū vñ nō potest bene dare remediū de vulnere vel de morbo sibi ignoto licet alteri sit notū. ¶ Ad sextū rñdet q2 cōfessio debet esse vera ita q2 homo non mentiat et sibi non asscribat pctm̄ q2 non fecit: nec etiā minus dicat q̄ fecit. Scdo debet esse integra vt patuit in dubio precedenti. Tertio dz esse mūda q2 fiat puro et mundo corde: quia contraria cōtrarijs curantur Quarto debet esse velox. i. statim quia quanto diutius vulnus manet sine remedio: tanto magis fit putridū. Quinto dz esse firma. i. cū firma spe de remissione pctō2. vel firma. i. fortis sic q2 homo nō redeat statim ad peccatū. Sexto dz esse frequēs: quia quotiēs q̄s cadit: totiēs debz resurgere a pctis. Octauo dz esse spontanea: q2 peccatū fuit volūtariū. Nono dz esse nuda: q2 quanto magis nude vuln9 ostēdit medico: tāto melius remediū pōt apponere. Decimo dz esse de pprijs peccatis. i. nō de pctis alio2. Undecimo dz esse discreta sic q2 hō discrete dicat circūstātias peccato2. Duodecīo dz esse lachrymosa. i. cū ɔtritōe. vt prius patuit. Decimotertio debet esse morosa. i. tarda. sic q2 confessor nō defraudetur per celeritatem verbo2. Decimoquarto debet esse fidelis. i. cum fide christiana vt dicetur ibi. In primis q̄rat. Et istud idē pz ī his v̄sib9
Sit simplex humilis confessio pura fidelis
Uera frequens. nuda. discreta. libens verecunda.

Integra. secreta lachrymabilis. accelerata
Fortis et accusans: et sit parare parata.
.i. pñiam agas pfecte veraciter peccatorem
Peniteas plene si vere peniteat te
.i. nõ ɔfit⁹. i. nũciũ ꝑ ñ. i. p lras. ·. ɔfitẽ ꝓpria psona
Non p legatũ nec per breue sed refer ipse
sacerdoti .i. melius
condolenti magis intelligẽti enarrãti viuenti
Compatienti plus sapienti dic meliori.
diuersis sacerdotibus vtile est. s. tibi peccata tua.
Presbiteris multis ꝓdest si confitearis
presentia sacerdotis absit manifesta socio tuo
Copia presbiteri si desit pande sodali
tui ꝓ sicut. i. vulnera tue taliter pctã manifestes
Corpis vt maculas aie sic crimina pendas
¶ In ista pte oñdit q̇bus modis debeat fieri ɔfessio dicẽs ꝙ tu pctõr debes plenarie penitere de oĩbus pctis ⁊ nõ debes reuelare pctã p aliquẽ nunciũ vel per lrãs sed ꝓprio ore debes ɔfiteri tũc ibi ɔpatiẽti dicit ꝙ cõfessio dꝫ fieri sacerdoti cõpatiẽti ⁊ intelligenti ac bñ viuẽti. Et dicit vltra ꝙ expedit ꝓ salute aie multis p̄sbyteris cõfiteri ⁊ si deficiat sacerdos nec possit acquiri aliquis tũc confessio põt fieri socio. Etiam tu debes manifestare crimina cordis sicut vulnera corporis.

Primo vtrum cōfessio valeat per nūcium vel per litteram.
Scđo quare hō dꝫ cōfiteri sacerdoti.
Tertio q̄re dꝫ fieri sacerdoti ꝯpatiēti
Quarto an q̄s potest confiteri alteri sacerdoti q̄ꝫ suo proprio curato.
Quinto vtrū aliq̄s pōt cōfiteri layco
Sexto quomodo intelligēda sit littera corporis vt maculas.

Circa textū dubitatur.

¶ Ad primū dubiū rn̄det scđm thomā per hec v̄ba ꝙ confessio facta ꝑ nunciū vel ꝑ lrām lꝫ sit quodam bonū opus ⁊ meritoriū tn̄ in q̄ꝫtū est sacramētū non dꝫ sic fieri: q2 dētminatā hꝫ matiā.s.actū sermonis q̄ ꝯsciētia hoīs maīfestari ꝯsueuit ¶ Ad scđꝫ rn̄det ꝙ ideo ꝯfessio debet fieri sacerđ. q2 sacerdotes pn̄t pctōrē absoluē a pctis ex quo eis ꝯmisse sūt claues ecclīe. ¶ Ad terciū rn̄det ꝙ pctōr dꝫ ꝯfiteri sacerdoti ꝯpatiēti q2 ꝯpassio sacerdotis īducit pctōrē ad deuotionē ⁊ facit ne pctōr t̄reat ne sic ꝓpt̄ terrorē omittat scienter aliq̄đ pctm̄ mortale. Et debꝫ ꝯfiteri sapiēti.i.ītelligēti pctā ⁊ grauitates pctōꝝ q2 medic⁹ nesci⁹ nō pōt bene dare remediū egroto. Etiā debet ꝯfiteri sacerdoti bono ⁊ bene viuēti q2 mali ⁊ iniusti cōfessores sūt ceci ⁊ ductores cecoꝝ et sic ex vtraqꝫ pte ī foueam eterne dānatōis cadūt vt solet etiā dici ī his metris. Si cec⁹ cecū conat̄ ducē secū Ju foueā ductor prim⁹ cadit inde secutor.

¶ Ad q̄rtū rn̄det̄ scdm hostiensē q͡ decē sunt casus q̇b⁹ aliq̇s pt ↄfiteri alti q͡ suo ꝓprio p̄sbitero. Prim⁹ ē qn̄ ꝓpri⁹ curat⁹ ē īpit⁹ sic q͡ nō pt sane ↄsulere suo parrachiano petēda est tn̄ licēcia quā si nō obti nuerit n̄ obstat. Scd̄s casus ē qn̄ q̇s trāstulit domū vel hitationē ad aliā parrochiā vl̄ si hȝ domū ī alia parrochia. Terci⁹ qn̄ q̇s ē vagabūd⁹ vel ꝑegrinus rōne negociatōis vel deuotōis dicit tn̄ guillerm⁹ q͡ talis dȝ hr̄e licēciam a suis supiorib⁹ ad sic eūdum Quart⁹ ē rōe delicti vt si delictū fuerit ꝑpetratū ī alia parrochia Quīt⁹ ē rōe studij vt cū scolaris trā stulit se ad aliū locū: nō tn̄ dȝ ibi recipe ordines nisi de licentia sui episcopi. Sextus est ratione necessi tatis: vt ī articulo mortis. Septim⁹ ē qn̄ q̇s hȝ spē q͡ su⁹ curat⁹ hoc ꝓ grato hēbi t n̄ tn̄ ē absolut⁹ nisi curatus su⁹ dederit ei ↄscēsū vel licentiā. Octau⁹ si curat⁹ sit hereticus vel scismatic⁹ vel maiori excoī catiōe excoīcatus. Nonus qn̄ quis est infra annos discretiōis. Decimus est ꝓpter speciale priuilegiū a papa archiepiscopo vel episcopo concessum.

¶ Ad quintū rn̄det̄ qd̄ q̇s pōt ↄfiteri layco tempo re necessitatis: dicūt tamen aliq̇ q͡ sufficiat soli deo confiteri tempore necessitatis cum proposito et vo luntate confitendi sacerdoti si posset habere.

¶ Ad sextū respondet̄ q͡ littera ista pōt dupliciter intelligi vno mō tu debes māifestare crimia cordis sicut vulnera corpis. i. sicut vulnera corpis oñdunt̄

medico ita pctā que principaliter sunt in corde ser= uata p̄sbitero hec sentētia magis ꝯcordat lr̄e. Alio mō sic tu debes manifestare peccata cordis ꝛ pctā corporis qꝛ iter pctā q̄dā sunt in corpore ꝛ q̄dam in aīa ꝛ ista sentētia ꝯcordat cū sentētia seq̄nti.
pctā carnalia   flā iuramēta.i.gula iiusta acq̄sitio.
Carnea sunt periuria crapula furta
luxuria
libido
in corde occultata.i.īuidia supbia iracūdia auaricia
Mente latet liuor odiū tumor ira cupido
¶ In ista pte ōndit de q̄bus pctīs fieri debet cōfes sio.et p̄mo ī gn̄ali ōndēdo q̄ sūt pctā corpis et q̄ aīe secūdo ōndit ꝓpositū de q̄b⁹ debet specialiter fieri cōfessio ibi p̄cipue pestes. Dicit p̄mo sic ꝙ periuriū gula.furtū.luxuria: sunt pctā carnis sed odiū liuor supbia ira ꝛ cupido: sunt pctā mētis qꝛ nō fiūt car= ne vel corpore ad extra sed remanēt in aīa.

Circa textū dubitatur
- Primo que dicuntur peccata carna= lia et que mentalia.
- Secundo quid sit periurium.
- Tertio an omne iuramētū sit malū
- Quarto vtrū iuramētū ad faciendū malum sit obseruandum
- Quinto vtrū aliq̄s per cautelā ꝛ aliū decipiens sit periurus.
- Sexto vtrum littera in se sit vera

¶ Ad primū dubiū rñdetur q̄ licet omne pctm̄ sit radicaliter et principaliter in aīa tñ quedā dñr carnalia ideo quia fiunt carnaliter ad extra vel p opationes extrinsecas. Alia vero dicūtur mētalia que non fiunt mediante corpore vel carne extrinsecus sed ad intra remanent in anima.
¶ Ad secundū rñdetur scōm magistrū sententiaꝝ q̄ periuriū sic describit. Periuriū est mendacium iuramēto firmatū. Unde scōm iheronymū i iureiurādo debēt esse tria. s. veritas/iudiciū/ et iusticia et si ista defecerint nō erit iusiurandū sed piuriū ⁊ differunt mendaciū et piuriū sicut superius et inferi⁹ quia mendaciū est superius ad piuriū. Unde mēdacium sic describit p augustinū. Mendaciū est falsa vocis significatio cum intentione fallendi.
¶ Ad terciū rñdetur scōm magistrū sentenciarum q̄ iuramentū qñqꝫ est bonū ⁊ qñqꝫ est malū. Unde sponte et sine necessitate iurare vel falsum iurare ē grande peccatū sed ex necessitate. s. ad assentiēdū innocētibus vel ad federa pacis cōfirmāda non est malū. Uñ aug. Iuramētū est faciēdū cū pigri sunt hoīes ad credendū illud quod eis sit vtile.
¶ Ad quartum respondetur q̄ iuramentū trāsiēs in peiorē exitū potius est mutandum q̄ implēdum quia dicit ysidorus in malis promissis rescinde fidē in turpi voto muta decretū qd̄ incaute vouisti nō facias impia eñ est pmissio que scelere impletur.

¶ Ad quītū rn̄det̄ scd̄m magistrū sn̄iaꝝ dicētē qua cunqꝫ arte v̄boꝝ q̄s iurat de⁹ tñ q̄ ↄsciēcie v̄boꝝ est testis hoc ita accipit sicut ille ītelligit cui ille iurat: et subdit dupliciter aliq̄s re⁹ fit q̄ deceptorie iurat qꝛ nomē dei ī vanū assumit ꝛ ꝓximū ī dolo capit.
¶ Ad sextū respondet̄ ꝙ licet libido ꝓprie cōsistit in affectu tñ in ꝓposito capit̄ ꝓ actu extrinseco luxurie: licet liuoꝛ ꝛ odiū sint synonima: pōt tñ hic liuoꝛ accipi vt est inuidia transiēs. et p cupidinē intelligitur auaricia mentalis. Sed p furtū intelligitur auaricia extrinseca. s. mala acquisitio.

spālit̄ i. septē pꝛīci. moꝛbos. i. ↄfitearis p̄ncipales
Precipue pestes septē meōꝛes capitales
tantum riuulos cōfiteri a pctīs manantes
Nō solū fōtes sed riuos dic inde fluentes
pctō pꝛīcipali pctm̄ fluēs ex p̄nci. interdū. i. nocēs.
Fonte suo riuus magis est qn̄qꝫ nociuus
ꝓ qꝛ luxuria quā fecit loth cū filiab⁹ suis. s. sua quā habuit ex vino.
Unde loth incestus peioꝛ fuit ebꝛietate.
pꝛo et fuit peioꝛ ītfectio. fratris sui iracūdia
Atqꝫ cayn grauioꝛ cedes fraterna furoꝛe.
¶ In ista parte oñdit auctoꝛ de q̄b⁹ pctīs specialit̄ debeat fieri cōfessio: ꝛ diuidit̄ in tres ptes. In p̄ma facit qō dictū ē. In secūda enumerat pctā moꝛtalia ibi. Culpaꝝ fōtes. In tercia ostēdit quō debet fieri

cõfessio de pctis venialib⁹ ibi. Cũqȝ sigillatim. Dicit pmo sic q̄ ꝯfessio specialiꝫ debet fieri de pctis mortalib⁹ siue septē capitalibus ⁊ non solũ de illis sed de omnibus inde prouenientibus: quia riuulus quandoqȝ est magis nociuus suo fonte: et hoc declarat exemplariter. vnde īcestus loth peior fuit q̄ sua ebrietas. Et interfectio ipsius abel quam commisit cayn peior fuit furore ipsius cayn.

Circa textũ dubitatur.

Primo quare peccata mortalia dicũtur pestes capitales.

Secundo vtrum peccatum nascatur vel descendat ab aliquo.

Tercio quõ pctꝫ vno descēdit ab alio

Quarto an interficiēs aliquē in ebrietate excusetur per ebrietatem.

Quinto vbi habetur primũ exēplum quo probat.

Sexto vbi habetur secundum

¶ Ad primũ dubium rñdetur q̄ septē pctã mortalia ideo dicuntur pestes quia interficiunt aĩam sed dicunꝫ pestes capitales qꝛ ex ipsis oĩa mala oriunꝫ nullũ em̄ pctm̄ ē qȯ ab aliq̄ istoꝝ originē nõ trahat Nam ꝭm gregorium radix cuiuslꝫ pctī est supbia

¶ Ad secundũ respondetur q̄ ex superbia nascũꝫ oĩa alia pctã vt statim patuit qꝛ radix est oĩꝫ pctõꝝ etiã supbus vult oēs p̄cellere ⁊ dolet si q̄s ei equeꝫ

¶ Ad tertiũ respondetur quia supbus vult omnes

precellere vt patuit sic ea nascitur īuidia. Inuidus vero de facili irascitur illi cui inuidet ideo ex īuidia nascitur ira sed ira cū nō potest vindicare tristatur: ideo ex ea nascitur accidia. Accidia vero complacationē q̄rens facit auarū. Auaricia q2 in tēporalibus abūdat potest exercere gulā. Gula vero ꝓpter ventris implectionē de facili mouet ad luxuriam.
¶ Ad quartum respondetur ꝙ interficiens aliū in ebrietate non excusatur īmo tantomagis vitupari debet. Et si dicatur non fecit hoc scienter vel volūtarie sed ignoranter. ergo merito ignorantia excusabit pctm̄. Dicendū ꝙ omne peccatum cōsequēs aliquod pctm̄ voluntariū debet dici voluntarium: sed talis ebrietas fuit voluntaria ergo et īterfectio Unde talis dupliciter debet puniri. scilȝ pro ebrietate et pro interfectione id est homcidio.
¶ Ad quintū rn̄det ꝙ primū exēplū littere habet Genesis. xix. vbi dicit ꝙ loth post subuersionē sodome ⁊ gomorre habitauit ī spelūca mōtis cū duabus filiabus suis ⁊ dicit maior filia ad minorē: pat noster senex est ⁊ nullus viroꝝ remāsit in terra. veni inebriemus eū vino ⁊ dormiamus cū eo vt sic seruari possim⁹ cū patre nostro. ⁊ fecerūt sic. Ingressaqꝫ est maior filia. ⁊ dormiuit cū patre similiter et minor altera nocte: ⁊ cōceperūt ambe et genuerūt maior eñ genuit moab: et minor amon.
¶ Ad sextum respōdetur ꝙ habet geñ. iiij. vbi sic

dicitur factũ est aũt p multos dies vt offerret cayn de fructibus terre munera dño Abel autẽ obtulit de primogenitis gregis sui et de adipibus et respexit dñs ad abel et ad munera eius. Ad cayn vero ⁊ ad munera eius nõ respexit: iratusq̧ est cayn vehemẽter ⁊ ꝯcidit vultus eius ⁊ sequit̃ q̄busdã diebus interpositis dixit cayn ad abel fratrẽ suũ egrediamur foras: cũq̧ simul in agrũ venirẽt consurrexit cayn aduersus abel fratrẽ suũ ⁊ interfecit eũ.

criminũ pctã pꝛĩcipalia supbia.inuidia
Culparum fontes sunt fastus liuoꝛ et ira
desidia luxuria q̃tũ ad mẽtẽ cupido crapula.
Accidieq̧ venus et auaricia gula
luxu q̃tũ ad opus.
luxus

¶ In ista pte auctoꝛ ostendit que sunt peccata moꝛtalia dicens qꝫ fontes peccatoꝛum sunt superbia id est fastus.liuoꝛ id est inuidia. ira. accidia. auaricia. gula.et luxuria.

Circa textũ dubitatur.
- Pꝛimo q̄d sit supbia ⁊ q̃ sũt spẽs eiꝰ.
- Secũdo cõfoꝛmiter dubitat̃ de inuidia et cũ hoc de ira eodẽ modo.
- Tercio de accidia.
- Quarto de gula
- Quinto de auaricia.
- Sexto de luxuria.

¶ Ad primū dubiū rñdetur q̃ scd̃m aug. supbia sic describit. Supbia ē puerse celsitudinis appetitus Uel scd̃m thomā. Supbia ē cū q̇s se extollit supra id qd̄ ē sibi p̄fixū a deo siue a regula dīna. ⁊ species supbie patent breuiter in hoc metro.

iactantia vana gl̃ia īpaciētia. paupeꝝ derisio
Jac van impa deri
simulatio arrogātia hypocrisis cōtēptꝰ displicētia
simul ar hypo con displi.

¶ Inuidia est odiū aliene felicitatis. Uel sic scd̃m iohānem damascenū. Inuidia est tristitia de bonis proximi. et species inuidie etiam patent.

detractio gaudiū de ma īuoca aggre dīna machina
rerū lo alterius tio gatio tio tio
Trac gau in ag di mach
opp̄ssio captio ī v̄bis surreptio bonoꝝ suspitō mali
op cap surrep quoq̃ suspi

¶ Ira sic describitur secundū aug. Ira est vlciscēdi volūtas. Uel secundū thomam. Ira est appetitus vindicte. et species eius patent.

contē rixa verba male inobedi reddere malum
tio tio mala dictio entia pro bono.
Con rix ver ma inob red
blasphe irrita p̄uari v̄be homici vin odi
mia tio catio ratio dium dicta um
Blas ir pre ver ho vin od

¶ Ad terciū rñdet q̄ accidia sic describit̄ ſm iohā=
nē damascenū. Accidia est tristitia aggrauās aīmū
hoīs vt ei nichil agere libeat. Uel sic. Accidia ē de
virtutū laudabili exercitio vtriusq; hoīs languida
deiectio et spēs eius patent in his metris.

igno dereli desi negligen sōnus tpe oci
rantia ctio dei dia tia bñfa. seruitij dei um
Ig dere de neg som oci.
despe stulta lo tristicia in cura rerum hora
ratio cutio aduersis temporaliū tio
Des stul trisquoq; cur hor

¶ Ad quartū rñdet q̄ auaricia scdm tulliū est imo
deratus amor hñdi diuitias Uel sic scdm ber. Aua
ricia est q̄rūlibet rerū isaciabilis & ihonesta cupido
Et species eius patent in his versibus.

furtū rapīa simonia mēda īfide fraudu
cium litas lentia
Usura fur ra simo men in frau
obduratō dolositas debitoꝝ ñ solutō cupiō pluriū
ob do de cu per

¶ Ad quintū rñdet q̄ gula sic describit̄. Gula est
imoderata cibi vel potus auiditas.i.cupiditas.vel
sic. Gula est vorax edacitas viribus non contenta.
vel sic scdm alios. Gula est qñ aliquis in comedēdo
vel in bibendo ab ordine rationis recedit. Et spe=
cies eius patent in his versibus.

scurrilitas ebrietas vomit⁹ lud⁹ taloꝝ destructō sa
Scur e vo lu sa//
cri tp̄is esus rerū tp̄is fractio ieiunioꝝ voti fractio
cri esus fractio ieiu
vel non obseruatio
quoqȝ voti.
¶ Ad sextum respondetur ꝙ luxuria sic describit
Luxuria est libidinose voluptatis appetitus. Vel
sic est ex immundis desiderijs veniens lubrica mē=
tis et carnis prosecutio et species eius patēt in his
versibus.
.i. icest⁹ meretricū defloratio v̄ginū raptus violēt⁹
In me flo rap
adulteriū ꝓuocatio luxu. nocťna polutō ꝯcupiscīa
ad pro noc concu
consensus violatio tēporis sacri fractio
con vio tempo.
pro quādo diuisim. s. qōlibet pctm̄ peccata
Cunqȝ sigillatim mortalia.
confessus fueris sacerdoti.
dixeris vni.
omnia peccata pariter .i. que aggrauant
Cuncta simul quecunqȝ grauant
sequentia peccata
comitentia culpas

confitere in volũtate facere illō pctm̄ desiderasti.
Dic citra factum cōmittere quod voluisti
enarra pctā ꝯfitere illa pctā a mēoria recesserit.
Dic venialia dic que sunt a mēte relapsa.
enarra pctā .i. vniuersaliter pctā impande
Dic tua delicta generaliter illa reuela
pro q: culpabilis criminibus sua cōfitetur
Nam reus in multis quādo pctā fatetur.
oia pctā simul pādat nullū pctm̄ cōfess. eē apparet
Vel queuis dicat vel nil dixisse videtur
.i. vltimū integre aliq̄s confiteat.
Postremum crimē si pure quis taceatur
peccata silere omne pctm̄ cōmittit sequit.
Inde tacere pōt q̄dq̄d redit aut comitat.
¶ In ista parte auctor ostendit quō debet fieri confessio de peccatis venialibus et de alijs pctīs cōcomitātibus alia peccata mortalia dicens qn̄ tu pctōr cōfessus es pctā mortalia tunc etiā debes confiteri pctā cōcomitātia ⁊ nō solum peccata ꝑpetrata per opus extrinsecū sed etiā ꝑ voluntatē peccandi quā nō seq̄batur opatio. dic etiā peccata venialia ⁊ illa que relapsa sunt a mente .i. a memoria: dic etiā tua peccata vniuersaliter nullum ꝑtermittēdo: nā peccator faciens confessionem vel dicat omnia peccata simul: vel nō videt aliquod dixisse. Sed si confiteatur peccata sua vsq; ad extremū et si postea ite-

rum faciat aliquod peccatum: vel si aliquod rede=
at sibi ad memoriam: tunc potest facere de primis
confessis.

Circa textũ dubitatur.
Primo quid sit pctm̃ veniale
Scdo per q̃ remittunt pctã venialia
Tercio quid nocent pctã venialia
Quarto quomodo peccatũ veniale fit mortale.
Quinto vtrũ voluntas peccandi sine operatione sit peccatum.
Sexto vtrũ potẽtia peccãdi sit a deo

¶ Ad primũ dubiũ r̃ndetur: q̄ pctm̃ veniale scdm aug. sic describit. est q̄ hoiem vsq3 ad reatũ perpe tue mortis non grauat: s3 tñ semp penam meretur et est semp a voluntate hoc mouente vel pmittente vel non cohibente. Unde pctm̃ veniale nocet mul= tipliciter. Primo quia ad penam obligat: vt dicet in tertio dubio.

¶ Ad scdm respondet q̄ septem modis remititur pctm̃ veniale. Primo modo p dignã eucharistie sũ ptionẽ. Secũdo per aque benedicte aspersionem. Tercio p elemosinarũ largitionẽ. Quarto per dñi cam orationem. Quinto per gñalem confessionem Sexto per episcopalem benedictionem Septimo per veram contritionem. vñ versus.

Ungor confiteor aspergor conteror oro
Do benedico que sunt venialia tollo.

¶ Ad terciũ rñdet ꝙ pctm̃ veniale multis modis nocet. Pͥmo obligat ad penã: sed ñ ad penã eternã: nisi adiũgat mortali pctõ. Scõo nocet: qꝛ aĩaꝫ maculat. Tercio nocet qꝛ minuit feruorẽ caritatis: sicut aq̃ modica ꝓiecta ĩ ignẽ nõ extiguit ignẽ calorẽ tñ eius ĩminuta. Quarto qꝛ pctm̃ veniale ĩpedit vt potestas aĩe in bonis lasset ꝛ ĩpediat: sicut grauius vadit equus oneratus põdere ꝙ sñ põdere. Quĩto nocet: qꝛ tardat hoĩem a gloria celesti: quia homo statĩ deberet euolare post mortẽ ad gloriã: sed cogitur propter venialia expectare ꝑ tp̃s in purgatorio Sexto qꝛ diminuit bona glorie celestis. Septĩo qꝛ venialia pctã sepe faciunt occasionem mortalium.
¶ Ad q̃rtũ rñdet ꝙ ꝓprie loquẽdo: veniale nunꝙ fit mortale: tamen actus q̇ de se est venialis potest fieri mortalis quattuor modis. Pͥmo ex ꝯsciẽtia qꝛ quicq̇d fit cõtra cõscienciã fit mortale: ꝛ edificat ad gehennam. Scõo ex placẽtia. Uñ aug. nullum pctm̃ intãtũ est veniale qȯ ñ fiat mortale dũ placet Tertio ex dispõne. qꝛ homo frequenter lapsus in veniali disponit ad mortale. Quarto ex progressu qꝛ veniale si nõ ꝓhibet quãdo ꝓgredit fit mortale.
¶ Ad quintũ rñdet ꝙ pctm̃ principaliter consistere dꝛ in voluntate vt patuit ex vna diffinitione peccati circa pͥmũ dubiũ illius textus. vt dimittaris.
¶ Ad sextũ respondet scõm magistrum sententiarum: ꝙ potestas peccandi vel malefaciẽdi sit a deo

Unde apostolus: non est potestas nisi a deo. Item Jesus dixit ad pilatum: nō haberes potestatem in me vllam nisi tibi data esset de sup. Itē dyabolus anteꝙ percuteret iob dicebat dño: mitte manū tuā id est da michi in eo potestatem.

peccata religio diuersitas ꝯgnitio inter diuersitas
locoꝝ bonū ꝛ malū tēporis
Aggrauat ordo locus pctā sciencia tēpus
senect⁹ an sit liber vł fu⁹ repetitio pctōꝝ ꝓlōgatio
Etas conditio numerus mora
multitudo rō qua hō pec.
copia causa
maneries in peccato dignitatis ecclīastica modica
Est modus in culpa status altus lucta
resistentia.
pusilla.

¶ In ista parte ponit auctor circunstantias aggrauātes peccata dicens ꝙ ordo/locus/scientia/tēpus etas/conditio/numerus/mora/copia/causa/ mod⁹ peccatoꝝ stat⁹ altus.i. dignitas pusilla lucta.i. modica resistentia aggrauant peccata

Circa textū dubitatur.
Primo que sunt circunstantie aggrauantes.
Secundo qualiter iste circunstantie aggrauant peccata.
Tertio an etiam sunt circunstantie

alleuiantes peccata
Quarto vtrum sit necessariũ confite ri circunstantias aggrauantes.
Quinto quot modis vnũ peccatum est grauius altero.
Sexto de intellectu et declaratione littere.

¶ Ad primum dubium respondetur ꝙ iste sunt circunstantie aggrauantes scʒ ordo/locus ꝛc. que patebunt in solutione sexti dubij.
¶ Ad secundum respondetur ꝙ circunstantiarum aggrauãtium quedam aggrauant in eadem specie et quedam trahunt in alienam speciem. exemplum vt coire cum cognata vel coniugata est circunstantia trahans in alienam speciẽ peccati. Item circunstantiarum aggrauantium in eadem specie/ quedã aggrauantes notabiliter: sicut furari centum marcas auri notabiliter grauius est ꝙ̃ furari denarium et per consequens ꝙ̃titas illa rei subtracte notabiliter aggrauat sed tamen est in eadem specie furti. Alie aggrauant in eadem specie: sed non notabiliter: sicut scientia: diuide vel huiusmodi. Item circunstantiarum quedam sunt peccata in se vt est numerus peccatorum. et quedam non sunt peccata in se tamen aggrauant peccata vt scientia/ tempus/ locus ꝛc.

¶ Ad tertiū respondet φ sicut ponūtur circūstantie aggrauantes sic etiam circunstantie alleuiātes. vñ cuilibet circūstātie aggrauāti corrñdet vna alleuians que se habet priuatiue ad circūstantiā aggrauātē. Vñ sciēcia aggrauat si assistat: si non alleuiat et sic similiter dicendū est de alijs circūstantijs.

¶ Ad quartum respondetur φ necesse est cōfiteri oēs circunstantias trahentes pctā in aliā spem. vñ ꝑ adulterio non sufficit dicere. peccaui cum quedā muliere nisi confiteatur notabiliter scrutētias aggrauātes. Nec ꝑ subtractione denariorum nō sufficit dicere subtraxi aliquid sed cōfiteri oportet circunstantias aggrauantes notabiliter.

¶ Ad quintū respōdetur φ multipliciter vnū peccatum est grauius altero. Primo modo cālitate vt pctm̄ luciferi qđ ꝑcessit ex intrīseca malicia. Secūdo generalitate vt peccatū ade: in quo nos omnes peccauimus. Tercio ex difformitate: vt peccatū iude scʒ traditio christi. Quarto difficultate remittēdi vt peccatū in spiritū sanctū quod dicit irremissibile. Quinto periculositate vt peccatū ignorātie crasse q: talis ignorantia decipit hoīem. Sexto īseparabilitate vt pctm̄ cupiditatis. Vñ licʒ oīa peccata senescāt in homine/ipsa tñ auaricia iuuenescit Septimo difficultate expurgādi vt supbia que efficitur inexpugnabilis qñ dominatur. Octauo mētis cecitate vt ira q̄ vsū rōnis penitus excecat.

¶ Ad sextũ rñdetur q̄ p̄ma circũstãtia aggrauans pctã ẽ ordo. Nã grauiꝰ peccat ep̄s q̄ p̄sbiter: et p̄sbiter q̄ dyaconꝰ: ⁊ dyaconꝰ q̄ subdyaconꝰ ⁊c. hoc est in eisdẽ pctĩs. Scda est locus q꞉ grauiꝰ fit peccatum in ecclesia q̄ in cimiterio. et generaliter ĩ loco consecrato q̄ non cõsecrato. Tertia est scia: q꞉ plꝰ peccat sapiẽs q̄ insipiẽs. ⁊ semp in eodem peccato Quarta est tp̄s: q꞉ grauius fit peccatũ in diebꝰ festiuis ⁊ in ieiunijs q̄ in alijs diebus. Quĩta est etas q꞉ plus peccat senex q̄ iuuenis in pctõ eodẽ. Sexta est cõditio: quia magis peccat mulier coniugata q̄ ancilla luxuriãdo. Uñ lex moysi p̄cepit mulierẽ maritatã ꝓ fornicatõe lapidari: ãcillã v̄o flagellari Septima est numerus. s. peccatoꝝ. vñ esa. q̄ vilis facta est mens tua nimis iterans vias tuas malas. Octaua est mora. i. pmanentia in peccatis et dilatio penitentie q̃ valde grauant peccata. Non est copia rerum mundanarum q꞉ cui plus cõmittitur magis negligens deo efficit̃ quando cum offendit: vel copia. i. multitudo peccatorum. Et sic per numerũ peccatoꝝ potest intelligi multiplex repetitio eiusdem peccati Decima est causa sc꞉ vtrum peccatum fiat ex suggestione aliqua vel nõ: vel ex inuidia vel ex pura malicia vel ex alia causa. Undecima ẽ modus peccandi. Unde si dormiẽs cum muliere nõ teneat modũ naturalem grauius fit peccatũ q̄ si alius esset. Duodecima est status aliꝰ sc꞉ dignitas ec=

clesiastica vel secularis. Quāto gradus altior tāto casus grauior Deciatcia ē modica resistētia.i.lucta pusilla qz grauiꝰ peccat q̄ parua tētatōe vincit̄ ꝛ nō resistit eiꝗ si fortiter resisteret:et tūc tādē vinceret̄ infirmus pn̄iam agat.i.crimina.scz ore.

Eger peniteat et culpas confiteatur.

non iniungetur egro corpalis pn̄ia.manifestetur

Non imponetur huic pena sed īsinuetur.

pn̄iam eger perficiet.i.cōualescen egro tri-
tia corpalis buatur

Hāc tn̄ implebit si firma salus sibi detur.

eger moriatur liberet qui hz contritionē confessor.

Si migret absoluat contritum presbiter.

infirmum

egrum

egrum orōes alleuiēt abstinētia elemosina amicoꝝ

Hūcqꝫ preces releuēt ieiunia dona suoꝝ.

penitentia verecundia turpis post mortem fias.

Ut sit pena rubor tibi vilis vt efficiaris.

litteratior ꝓ qō efficiar(iponit̄.s.īfirmo.i.ꝯfitear(

Doctior vt fias iniungitur vt fatearis

abscondet in vltimo.tua peccata

Judicio teget extremo confessio culpas

vt nō cernat saluator ꝓ vel.i.diabolꝰ ille hō culpas

Ne videat deus aut demō vel q̄ facit illas

¶ Jn ista parte auctor oñdit quõ eger seu infirmus debeat penitere. i. cõfiteri et quõ sibi sit imponẽda pñia. Secũdo quomõ debeat absolui ibi si migret. Tertio quõ sit penitendũ ⁊ q̃re ibi. Doctior vt fias Et dicit ꝙ eger. i. infirmus debet habere ꝯtritionẽ et confiteri plenarie pctã sua ⁊ velle facere pñiam: et sibi nõ dꝫ iponi penitẽtia: sed debet sic notificari vt si fiat sanus ꝙ illam impleat. sed si moritur dꝫ absolui a peccatis suis contritis et confessis: et debet releuari per pias elemosinas preces et ieiunia suorum amicorꝫ: et loco penitẽtie debet ei imponi rubor quẽ habebit de hoc ꝙ tam vilis erit post mortẽ Et vt tu peccator fias doctior. i. sapientior ad iquirendum de pctĩs debes nude confiteri: et subiũgit causam ibi iudicio tegere: dicens ꝙ cõfessio est tãte potestatis ꝙ in extremo iudicio taliter regit peccata: ꝙ nec deus nec demon id est dyabolus nec ipse peccator posset videre illa.

Circa textũ dubitatur.

Pr̃io quõ moriẽtibꝰ sit iponẽda pñia
Scdo quõ ⁊ q̇bꝰ pctĩs sũt absoluẽdi.
Tertio an q̇s possit in fine vite sue facere penitentiam bonam.
Quarto quid sit de illo qui preueniẽ morte anteq̃ꝫ confiteatur.
Quĩto quõ aliq̇s fit doctior ex ꝯfessiõe
Sexto de extremo iudicio vbi quõ et quibus fieri debeat.

¶ Ad primũ dubiũ respondetur scd̃m magistrum senten. sic dicentẽ de ĩfirmis in periculo mortis positis inq̄rẽda est pura confessio peccatorum tñ illis nõ est imponenda quantitas penitentie sed tantum est manifestanda seu insinuanda: et si migrauerit tunc amicorum orationibus et elemosinarum largitionibus pondus penitẽtie est subleuandũ si vero cõualuerit penitentiã sibi insinuatã diligenter adimplebit.

¶ Ad secundum respõdetur q̃ tẽpore necessitatis scilicet egritudinis seu mortis põt q̃libet infirmus a quolibet presbitero absolui q̃uis in sententia excõmunicationis esset. Unde si presbiter abnegauerit penitẽtiã penitẽtibus moriẽtibus reus erit animarũ. quia dñs ait. Cũ cõuersus fuerit peccator saluus erit. Unde confessio potest esse in vltimo tempore vite: vt patet de latrone dextri lateris.

¶ Ad terciũ respõdet ex dubio precedenti: dicit tñ aug. q̃ difficile est scire vtrũ talis saluet vel dãnet: et ideo ĩfert si vis a dubio liberari et certus esse age penitentiã dum sanus es. Et ideo est valde periculosum differre penitentiam vsq̃ ad finem vite.

¶ Ad quartum respõdetur scd̃m magistrũ sententiarum libro. iiij. q̃ si q̃s non sit confessus et habet bonũ testimoniũ q̃ nõ poterat inuenire sacerdotẽ quia preocupauit eũ mors in domo vel in via sperandum est de salute et saluatione eius quia deus est inspector cordis.

Ad quintū respōdetur q̄ dupliciter dicitur quis fieri doctior in cōfessione. Primo mō q2 cautior est ad cauēdū sibi de pctis. Secundo mō q2 sapientior seu magis fit instructus nam in confessione non solum vitia sunt manifestanda sed etiam doctrine et informationes salutares sunt exhibende.

Ad sextum respōdetur q̄ extremū iudicium est horribile/ineuitabile/intollerabile/inopinabile/et erubescibile. Item erit in valle iozaphat multiplici ratione. Primo q2 ille locus est cōmunis. q2 est media regio terre habitabilis. Secundo quia est loc9 famosissimus et publicus propter opera nostre redemptionis que ibi gesta sunt. Tertio q2 iozaphat interpretatur iudicium domini. Unde Johel. Congregabo omnes gentes et ducam eas in valle iosaphat: et ibi disceptabo cum eis. Etiam scdm magistrum sententiarum. Non solum christus iudicabit sed etiam sancti eius iuxta illud domini. Uos qui secuti estis me sedebitis super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel.

Confessor dulcis affabilis atq3 benignus
ad iniūgēdū pniaz ad iudicādū pius .i. condolens
Sit sapiens iustus sit mitis cōpatiensq3
psi pctm qd ipse met abscōdat crimia pctōꝝ i
cut fecit. s. ꝯfes. confes. dctā
Ut crimē proprium celet peccata reorum.

tardus ad iponendū dolorē. prōptus dādū miam.
Sit piger ad penā sit velox ad miserādū.
.i. dolentē se ostendat peccatorē macula
Et doleat quotiens facit illum culpa
austerum
ferocem
.i. emittens pia v̄ba dās v̄ba cōsolatoria
Infundens oleum mulcens vinumqꝫ
dans verba correctoria
flagellans
aliquando .i: ferocitatē qn̄qꝫ exhibeat dulcedinē
Nunc virgam patris nunc prebeat vbera
matris
cōfes. i. secrete loq̄r alte loq̄r puniat v̄bis ꝯpescit.
Sibilet et cātet stimulet cū cogit oportet.
¶ In ista parte auctor determinat de confessione
prout respicit confessorem. et diuiditur. Nā primo
ostendit quomodo se habebit cōfessor in gestis suis
quando audit confessiones. Scd̄o oñdit quomō se
habebit in interrogādo. Tertio quales excitatōes
habebit cōfessor. Quarto cōparat cōfessorē ad me
dicū. Quinto ostēdit in speciali qualis penitētia dꝫ
imponi pro pctīs varijs. Sexto de opib⁹ mīe. Se=
ptimo ostendit generaliter quomodo penitentia sit
iniungēda. partes patebūt in processu. Prima ps
adhuc diuidit̄ in duas. Nam primo ostendit qualis

debet esse cõfessor. scdo qualiter dz celare pctã sibi in confessione dicta ibi vt crimẽ ꝓpriũ. Dicit primo sic ꝙ cõfessor dz esse dulcis/ affabilis/benignus/sapiens/mitis/iustus/pius/ꝛ cõpatiens tũc ibi: vt crimen. Dicit sic cõfessor dz celare peccata peccatoꝝ seu confitentiũ: sicut ꝓpria peccata. Et debet esse piger ad penitentiam: et velox ad dei miam. debet etiam se dolentẽ ostẽdere quãdo culpa facit ipsum peccatorem ferocẽ.i.supbum. Debet etiam habere quandoqꝫ mollia verba ꝛ blanda ꝛ qñqꝫ aspera et ferocia ꝛ dz dare ĩterdũ vgã patris.i.austeritatẽ in vbis ꝛ qñqꝫ dz pbere vbera matris.i.dulcia ꝛ suauia vba. ꝛ qñqꝫ dz sibilare.i.secrete vel basse loq: et qñqꝫ cãtare.i.alte loq scdm oportunitatem.

Circa textũ dubitatur.

Primo vtrũ vnus cõfessor posset mutare penitentiam iniũctam ab alio
Secũdo quid debet fieri de surdis ꝛ mutis et quomodo debeant cõfiteri.
Tertio si sacerdos añ ꝯfessionẽ sciret pctm aliqd vtrũ dẽret sibi dixi ĩ ꝯfes.
Quarto q̃ sit pena sacerdotis reuelãtis pctã sibi in confessione dicta.
Quinto si ꝯfitẽs daret cõfessori licentiã reuelãdi vtrũ posset pctã reuelare
Sexto si confessor cogeret reuelare vtrum posset reuelare.

¶ Ad primũ dubiũ rñdetur ꝙ si cõfessor velit mutare penitẽtiã dz quattuor aduertere. Primũ est ꝙ

discrete mutet illā penitētiā. i. q nō īponat leviorē vel graviorē pñiaʒ nisi ex certis et legitimis causis Scōm est ꝓpter rōnabilem et necessariam causam Tercium est q hoc faciat respectu suoꝝ subditorū Quartum est q talis penitentia non sit iniūcta ꝓ casu pertinente ad superiorem.

¶ Ad scōʒ rñdeꝛ q surdi ꝛ muti debēt signis īduci ad ꝯfessionē ꝛ ad detestationē pctōꝝ. et si notabiliꝛ pcipiaꝛ eoꝝ devotio vel volūtas ꝯfitēdi si possent: iudicādū ē de illis sicut de ꝯfessis. Hec raymūd⁹.

¶ Ad tertiū rñdeꝛ q sic: qꝛ illud qō prius sciuit cō fessor hoc sciuit vt hō: sed qō p ꝯfessionē scit hoc nō scit vt hō: sed vt deus. Et propter hoc publici pec catores quoꝝ pctā nō solū sunt nota sacerdoti sed etiam alijs tenentur confiteri illa peccata publice.

¶ Ad quartū rñdetur q pene sacerdotis reuelan= tis peccata sibi in cōfessione dicta sunt. Prima est quia peccat mortaliter si verbis vel signis illa reue lauerit vt patet extra de penitētia et remissione. c. oīs. Secunda est qꝛ debet deponi ab officio sacer= dotali. Tertia est q p totam vitā suā peregrinetur vel in artū monasteriū ad agendū perpetuā pñiam retrudatur. Vñ Gre Caueat sibi ante oīa sacerdos ne de his que sibi confitētur peccata alicui recitet non propinquis: nō extraneis: nec quod absit ꝓ ali quo scandalo. Nā si hoc fecerit deponaꝛ: et oībus diebus vite sue peregrinando pergat.

¶ Ad q̄ntū r̄ndeť q̄ si ꝯfitēs daret cōfessori licētiā reuelādi si illud reuelet n̄ frāgit sigillū ꝯfessiōis. tu tū ē tn̄ ne ꝯfessor reuellet nisi magne vtilitates pos sēt īde seq̄ ꝛ h̄ duab⁹ de causis. Pria ē ꝑpť reuerē tiā sacramēti. Scōa est ne ꝯfitēs postea dicat illuꝫ ꝯfessorē reuelasse pctā sibi in confessione dicta.

¶ Ad sextū r̄ndetur q̄ si confessor cogitur per obe diētia vel iuramētū vel penā ꝛ sit tale crimē de tali cuius cōfessor fuit: tūc ꝯfessor si non potest ꝑ aliam viā euadere potest licite iurare q̄ nescit illud crimē de illo q̄uis tamen scit: nec in hoc est periurus: qꝛ iuramentū non cogit eum ad dicendum aliud q̄ q̄ ipse scit vt hō: sed quod ipse sit in cōfessione nō scit vt homo sed vt deus: cuius ꝑ tunc est vicarius. Un̄ aug. dicit. Nichil min⁹ scio q̄ qd̄ ī cōfessione audio. in p̄ncipio ꝯfes. īterroget pctōr q̄liť fidē catholicā hꝫ.

In primis querat ꝯtritus quomō credat
fidelis sit bene cum corde .i. cōfiteať cum ore
Si credat sane corde fateatur et ore
predicta pctōris pctā diligenter
.s. a cōfessore
Post hec rimeť peccantis vulnera caute
abhominabile vicium cōfessor dicat aliquid
Cōtra naturam culpā nō exprimat vllam
de deteriori pctō homo interrogetur
Nec super enormi simplex si conueniatur

pctō cognouit faciendum inducatur
De quo nil sciuit ad agendū sic moneatur
cōiūx aliqua illius pctī culpabilis sapiente
Uxor adulterii rea confessore perito.
peniteat adulteria facta viro suo
Sic luat amissa ne sit suspecta marito
¶ In ista parte auctor ostendit quomodo confessor debet inquirere de pctīs et diuidit. Nā primo ostē=dit quid debet inquirere. Secūdo qd cōfessor non debet inquirere. Tercio quomō adultera debȝ confiteri. scōa ibi: cōtra naturā. tercia ibi. vxor adulte=rij. Dicit primo sic ꝙ in principio confessionis ante omnia confessor debet inquirere de fide cōfitentis quia fides est fundamētū oīm virtutū deinde debȝ querere de singulis pctīs: sed nō dȝ q̄rere de pctīs cōtra naturam ne pctōr moueatur ad agendū talia pctā contra naturā q̄ prius nesciuit. Dicit vlterius ꝙ vxor adultera dȝ confiteri sapienti ꝯfessori ⁊ sibi dȝ īponi talis pñia ꝙ nō habeat suspecta viro.

Circa textū dubitatur.
- Primo quid sit fides.
- Scōo quare p̄mo q̄rēdū sit de fide.
- Tertio q̄ reqrunt ad pfectionē fidei
- Quarto qd opatur fides in homine.
- Quinto in quibus peccatis nō debet multiplex inquisitio fieri.
- Sexto quid sit adulterium.

¶ Ad primū dubiū respōdetur q scdm apostolum fides sic describit. Fides est substātia rerū sperandarū argumētū nō apparentiū. Unde fides est substantia id est fundamentū primi habitus virtutum et est sperandarū rerū: qz fides propter assensū facit in nobis subsistere res speratas et est argumētū quod pbat de nō apparentibus q sic sint et dicitur nō apparētiū: qz fides illa manifestat que p se non apparēt. Unn etiam magister sentenciarū dicit q fides est virtus qua credunt que non videntur.

¶ Ad secundū rūdetur q ideo primo in cōfessione querendum est de fide quia fides est fundamentum aliarum virtutum qd multipliciter pz. Primo nam qui vult contemplari sine fide est similis illi qui solem vult videre sine oculis. Secundo qui predicat sine fide sermonem non loquitur: et comparatur plumbo deaurato Tertio qui operatur sine fide est similis illi qui struit pulcra edificia super arenam: quia fundamentum non ponit.

¶ Ad terciū rūdetur q multa requiruntur ad fidei pfectionē. Primo q sit i caritate formata: sicut fides marie magdalene quā fides saluā fecit et cui dimissa sunt pctā multa. Scdo q sit deuotiōe feruida sicut fuit fides mulieris cui de9 dixit. O mulier magna est fides tua. Tercio q sit bonis operibus appbata sicut fides cornelij. Quarto q sit fortitudie roborata sicut fides stephani laurēcij et alioꝝ mar

tyrũ. Quinto ꝙ sit humilitati subiecta sicut fides
beate virginis que ait. Ecce ancilla domini ꝛc.
¶ Ad quartũ rñdet ꝙ fides multa bona facit ĩ hoĩe
Primo saluat vt dictũ est marie magdalene. Fides
tua te saluã fecit. Scd̃o mẽtẽ purgat. Uñ in actibꝰ
aplo꞉ꝝ fides purificãs corda illoꝝ. Tertio contra
mũdũ pugnat. Unde sancti ꝑ fidẽ vicerunt regna.
Quarto postulata ĩpetrat. Uñ O mulier fides tua
magna est: fiat tibi sicut petisti. Quĩto tp̃alia cõtẽ=
nit. Uñ fide moyses grandis factus regiã spreuit
Sexto ꝑseuerare facit. vñ apostolus tu aũt in fide
stas. i. ꝑseueras. Septimo iustificat. vnde credidit
abraham deo ꝛ reputatũ est eiꝰ ad iusticiã. Octauo
beatificat. vñ quia vidisti me thoma credidisti bea=
ti qui nõ viderũt ꝛ crediderũt. Nono alias v̓tutes
sup̲edificat q꞉ fundamentũ est aliarũ virtutum.
¶ Ad quintũ respondetur ꝙ principaliter duobus
peccatis nõ debet esse multiplex ĩterrogatio. Pri=
mũ luxuria. i. in pctõ cõtra naturam. quia per hoc
simplices possũt se mouere ad opus. Scd̃m est aua
ricia: ꝛ specialiter de turpi lucro nõ debet fieri sub
tiles inquisitiones ne posteriꝰ ꝯmittãt talia pctã.
¶ Ad sextũ respondet ꝙ adulteriũ est alieni thori
violatio. Et dicitur quasi ad alteriꝰ thoꝝ accessio.
Et potest vir tripliciter cõmittere adulteriũ. Pri=
mo modo si ipse sit vxoratus et peccat cum soluta.
Scd̃o modo si sit solutus sed peccat cum maritata

Tertio modo si vterq3.i. vir 7 mulier sint copulati copula matrimonij: 7 istud est ceteris grauius.

exhortet penitētes iterū i pctā cadāt

Sepius admoneat cōfessor ne recidiuent

si pctōres iterū cadāt exortet sc3 peccata sua.

Si relabantur moneat q confiteantur

quicunq3 sc3 inordinate solitaria loca inducāt

Quisquis amans loca sola nocent

secreta fugito

loca sola caueto.

fugiant modos ruinam trahentes

Et vitent causas ad lapsus allicientes

exhortare penitētiā pfecte iniunctā pro pctis

Sollicites penam cōplere satisfacientem

suū custodiant d'ligēter suos corde membra

Os seruēt caute sensus cū pectore renes.

.i.ad malos lapsus pdictor pronior cōsuetudo

In prauos vsus horum procliuior vsus

dictū graue plus custodire necessariū

Hoc est difficile magis et seruare necesse.

¶ In ista parte ostendit auctor quomodo confessor exhortari debet peccatores vt deserāt peccata. Et dicit q confessor sepius debet admonere homines confessos ne iterum cadant in peccata. Et si ceciderint iterum in peccata q statī faciant cōfessionem

et ꝙ ille qui amat dꝫ vitare loca secreta. Et ꝙ ipse confessus impleat penitentiā sibi iniunctā: et vitet illa per que cadere posset in peccata. Et seruet caute os/sensus/cor/et renes qꝛ illa prona sunt ad peccandum: et ergo difficile est illa seruare sed est summe necessarium.

Circa textū dubitatur.

Primo quid sit recidiuare.
Scdo vtrū confessor pōt capere iuramentū vel votū a ꝯfitēte ne recidiuet.
Tertio vtrum opera viua prius facta mortificētur per recidiuationem.
Quarto vtrū bona opera prius facta reuiuiscant per penitentiā sequentem
Quīto q̄re amās dꝫ cauē loca secreta.
Sexto quare os sensus ⁊ renes debēt caute seruari.

¶ Ad primū respondetur ꝙ recidiuare est iterum post cōfessionē in pctā stati cadere: ⁊ est valde horribile qꝛ nocet multiplicit. Primo qꝛ hō ꝑ peccatum scōarie fit impotentior ad surgēdum. Secundo qꝛ culpa fit difficilior ad remittēdū Tertio qꝛ deus fit difficilior ad placādū. Quarto qꝛ dyabolus fit difficilior ad expellādū: ⁊ de his oībus possumꝰ habere exēplū in vulnere priꝰ sanato: ꝙ si iterato aperiat tardius sanatur q̄ꝫ si ibi nunq̄ꝫ vulnus fuisset.

¶ Ad scōm rn̄det ꝙ nō est semꝑ licitū capere iuramentū vel votū a cōfitēte ne recidiuet: et hoc ideo

vt euitem⁹ piculũ: q₂ si recidiuaret post iuramentũ vel votũ dupliciẗ peccaret sc₃ recidiuãdo et votum frangẽdo. sũt tñ aliq̃ casus in quibus põt capi iuramentũ a ꝯfitente ꝙ non cõmittat amplius talia sc₃ qñ quis absoluiẗ ab excoĩcatione. Item qñ aliquis fuit ĩcẽdarius. Itẽ hẽtic⁹. Itẽ existẽs ĩ nefãdo crĩe.

¶ Ad terciũ respondeẗ ꝙ dupliciter opus dẗ viuũ Uno mõ q₂ efficiẗ a vita ⁊ sic opus factũ ĩ charitate nũq̃ꝫ mortificatur. Alio mõ q₂ efficit vitã ⁊ hoc dupliciẗ: vel quo ad subiectũ ꝓpriũ ⁊ sic mortificaẗ: vel quo ad subiectũ alienũ ⁊ sic nõ mortificaẗ: q₂ venit ad gloriam electorum.

¶ Ad quartum respõdetur ꝙ opera bona facta in peccato mortali nunq̃ꝫ reuiuiscũt per penitentiam sequentẽ: valent tñ ad tria. versus.

Que sub mortali bona fiunt dant bona terre
Cor faciunt abile: minuũt tormenta gehenne.

Sed bona opera mortificata per recidiuationem possunt viuificari per penitentiam sequentẽ: aut ꝑ gratiam superuenientem. Uñ versus

Illa reuiuiscunt que quedam viua fuerunt
Uiuere non possunt que mortua nata fuerunt.

¶ Ad q̃ntũ rñdeẗ ꝙ amãs d₃ vitare loca secreta: q₂ loca ⁊ tp̃a ĩducũt hoĩe₃ sepi⁹ ad peccãdũ: ⁊ maxĩe ad luxuriam vt solet dici in his versibus.

Si venerem vitare velis loca tempora vita
Nam locus et tempus pabula prestant ei.

¶ Ad sextū rñdet φ os ad duo deseruit. Pzio scʒ quo ad sapozē ne hō peccet: ergo sapozē ⁊ gustū debet caute custodire. Scōo deseruit ad loq̄llā. nā in multiloq̄o ñ deest pctm̄. Sēs⁹ ēt dñt caute huari q: sūt poꝛte corpis q̄b⁹ pctā pñt itrare: ⁊ p̄cipue vis⁹ ⁊ audit⁹: et ĝ caute dñt seruari: pect⁹ ēt dʒ seruari. s. ꝑ pctīs cordis. Renes ēt dñt seruari ꝑ luxuria q̄ ex ipsis oꝛit. Renes luxurie sūt sedes ac alimenta.

sacerdoti illa manifesta pñia
Utq3 foris iudex per personas ꝓhibetur
.i. ꝯuertere suū dās medicinā mutare ꝓhibet
Flectere iudiciū medic⁹ variare medelas
.i. cōfessoꝛ ꝓpt odiū ꝓuideat ꝓpt amoꝛem
Sic anime iudex odio caueat vel amoꝛe.
peccatoꝛes pñia grauare .i. mitigare
Offensosq3 penis onerare vel alleuiare
sācte ꝯsuetudīes ātiquoꝝ traditōes ꝯfessoꝛ imitet
Ecclesie moꝛes vel patrū scripta sequat.
quātitas pñie ad quātitatē peccati
Sitq3 mod⁹ pene iuxta moderamia culpe
modus facilioꝛ grauioꝛ
Et tanto leuioꝛ quanto contritio maioꝛ
sanant diuersa medela aliquid
Ut medici curant vario medicaie coꝛpus
demōstrēt ïfirmitates scʒ illarū inflationem cutis
Ut sumāt febꝛes vt vuln⁹ siue tumoꝛem.

peccatrices diuersas exigunt remedia
Sic anime varias egre poscũt medicinas
¶ In ista parte auctor comparat confessorem ad iudicem secularem et ad medicum. Et diuiditur. nã primo pz quod dictũ est: scđo oñdit specialiter ꝛ cõparat confessorẽ ad medicum ibi. vt medici curant Dicit pmo sic: ꝙ sicut iudex extrinsecꝰ non debet flectere iudiciũ propter personas nec medicus variare debet medicinam propter psonas. Sic ẽt iudex vel medicus anime. i. confessor non debet confessis alleuiare vel aggrauare penitentiam ꝓpter odiũ vel amorem: sed debet respicere ad consuetudinem ecclesie: ad dicta doctorꝫ: ad quantitatem culpe: ꝛ ad magnitudinẽ contritionis. Uñ sicut medici curãt varias infirmitates varijs remedijs vel medicinis. nã aliter febres/ aliter vulnera/ et aliter tumores curant: sic aĩe peccatrices varijs indigẽt remedijs contra alia et alia peccata.

	Pmo quot modis frãgit̃ iusticia iudicij
	Secũdo que req̃runt̃ ad rectũ iudiciũ
	Tercio quid valet iusticia.
Circa textũ dubitatur.	Quarto vtrũ acceptio personarũ sit peccatum in iudicio.
	Quĩto vtrũ iudex põt accipe munera
	Sexto quid intelligit auctor p febres/ vulnus/ et tumorem.

¶ Ad primũ dubiũ respondet q tripliciter peruertitur siue frangitur iusticia iudicij. Primo amore scz persone vel pecunie. vñ esayas. Ve vobis q iustificatis impiũ pro muneribus: et isti sũt iã dilecti in mũdo. Secundo peruertitur iusticia timore contra quod dicit euãgeliũ. Nolite eos timere q occidũt corpus aĩam aũt occidere nõ possunt Tertio ira vel inuidia Vñ in euangelio. pylatus laudandus est iudex qui nõ flectitur aliquo istorum modorum: et isti modi habẽt etiã veritatẽ de iudice anime scz de confessore.

¶ Ad scdm rñdetur q tria requirunt ad hoc q iudiciũ sit iustũ. Primũ est q procedat ex iusticia. i. q ipsa sentẽtia sit iusta. Scdz est q in iudice sit auctoritas iudicandi. Unde iudex secularis nõ potest se intromittere de causis ecclesiasticis. Tertiũ est q sentẽtia conferatur scdm rectã rationem prudẽtie alias esset iudiciũ suspiciosum et temerarium.

¶ Ad tertium respondetur q iusticia primo modo beatificat. Unde in euangelio. beati qui esuriũt et sitiũt iusticiã rc. Secundo exaltat. Vñ in sapiẽtia. Qui operatur iusticiam exaltabitur. Tertio appetitũ concupiscẽcie refrenat. Unde esayas. Erit iusticia. quasi cigulũ lũborum eius Quarto a morte eterna liberat. Vñ in prouerbijs. Justicia a morte liberat Quinto coronat. Vñ apostolus. Reposita est michi corona iusticie. Sexto remũerat. Vñ psalmista Retribuet michi dñs scdm iusticiam meam.

❡ Ad quartum respōdet q̄ acceptio personarum in iudicio est peccatum vt satis patet ex iam dictis Et fit acceptio personarū quando iudex melius iu dicat amicis/cognatis/ dn̄s diuitib⁹ vel potētibus q̄ inimicis/alienis/seruis paupībus vel īpotētib⁹.
❡ Ad quintum respondet distinguēdo de iudicib⁹ quia quidem sunt iudices ordinarij: et isti nō debēt accipere munus: et specialiter non debent petere: quia ex officio tenentur iudicare. Alij sunt iudices delegati: et isti possunt petere expensas modera= tas sed non vltra. vt patet extra de vita et honesta te clericorum. Hec raymundus.
❡ Ad sextum respondetur q̄ in ꝓposito p febres vulnus: et tumorē intelligūtur tria principalia pec= cata mortalia. nam per febres intelligitur luxuria per vulnus intelligitur auaricia que est sicut ꝓfun dum vulnus: cuius terminus nō potest inueniri sic nec auarus saciari potest: nā licet in sene omnia vi= cia senescant sola tamen auaricia in eo iuuenescit. Per tumorē ītelligitur superbia: quia sicut tumor est quedam eleuatio cutis vel alteri⁹ rei tumescen= tis: sic etiam sup̄bus inter alios vult se eleuari.
oppositio īiūgas ꝓptea sue opposita maculas
Opponas igitur anime contraria morbis
bona donet auarus .i. homo īmundus
Propria det cupid⁹ se castret luxuriosus

o hō īuidiose inuidiā remoue   homo superbiam.
Inuide liuorem depone. supbe tumorem
moderat⁹esus sobrietatē cibi tua refrenet iracūdiā
Sobrietas qꝫ gulā patiētia cōprimat iram
deponat qui est lesus   fastidia.
Admoueat lesus rācorem. tedia mestus
sumptio vnde soluat excellentia potationis
Potus aque redimat excessus ebrietatis
tue volup tates puniat castigatio carnis
Carnis delicias castiget virga fla//
gellans.
digne pñiam agat subtractum raptor restituat
Ut bene peniteat ablatū predo reportat.
¶ In ista parte auctor specialiter ostendit quomo-
do circa quodlibet peccatum confessor dabit speci
ale remedium dicens ꝙ tu debes dare medicinas
que sint contrarie morbis id est peccatis. nam cu-
pidus id est auarus debet dare propria bona. luxu
riosus debet se castrare. inuidus debet dimittere
inuidiam. superbus superbiam. Sobrietas edēdi
debet corrigere gulam. patientia iram. lesus debꝫ
dimittere rancorem. et mestus tedia. Ebrietas de
bet castigari per potū aque. et contra delicias car
nis debet fieri flagellatio. Et raptor debet restitue
re ablata.

Primo vtrū pctā possūt curari p ꝯria.
Secūdo quomodo vicia possunt mutari in virtutes contrarias.
Circa textū dubitatur. Tertio q̄ sūt ꝯsiderāda ī satisfactiōe.
Quarto que sunt requisita ad sufficientem satisfactionem.
Quīto an p̄do dꝫ ablata restituere
Sexto de intellectu littere.

¶ Ad primū rn̄det ꝙ sic: qꝛ vnū ꝯtrariū natū ē expellē reliquū: vt caliditas expellit frigiditatē Etiā dicit p. in p̄dicamētis ꝙ virtus cōtrariatur vicio.
¶ Ad scðm respondet scðm. p. secūdo ethicoꝝ vbi dicit. virtus moralis consistit in medio. Un̄ virtus ibidē describit sic. Uirtus est habitus electiuꝰ imediate ꝯsistēs: ꝛ qꝛ vtus ꝯsistit in medio scꝫ duoꝝ viciorꝝ extremoꝝ quoꝝ vnū est supra ꝛ aliud infra vt liberalitas media est īter duo vicia extrema quoꝝ vnū est supra scꝫ excessiue dare: et dicitur prodigalitas: aliud est intra. i. modicū vel nichil dare: et dicitur parcitas. Uult ergo textus ꝙ cupidus vt ꝓdigus large sua distribuat. luxuriosus totalit̄ sicut castratus viuat nō tamē debet se priuare membris.
¶ Ad tercium respondet ꝙ tria sunt cōsiderata in satisfactione in quibus satisfactio debet correspondere culpe. Primū est numerus nā pro substractione duorum denarioꝝ non sufficit satisfactio vnius Scðm est pondus. Tertium est mensura. Un̄ aug.

Tāto tpe q̄s deberet esse in pena quāto fuit in pctō
¶ Ad quartū rn̄det q ad sufficiētē satisfactionem requirunt aliqua ex pte dei: aliqua ex pte pctōris: et aliqua ex pte ecclesie. Ex pte dei requirunt duo Primū est misericordia quā deus culpam īdulget. Secundū est iusticia. Ex pte pctōris etiam duo requirūtur. Primū est dolor de pctīs perpetratis et omissis bonis. Scōm est amor dei ꝛ suoꝝ p̄ceptoꝝ Ex parte ecclesie duo requirūtur. Primū est meritū christi et sanctoꝝ. Scōm est indulgentia q̄ dat per papam episcopos vel eorum vicarios.
¶ Ad quintū rn̄det q predol et q̄libet habēs bona iniusta tenet illa restituere illis ex quibus sunt extorta vel heredibus eoꝝ. Et si nesciantur illi debent dari pauperibus vel vsui ecclesie ī tali ciuitate vel villa in qua illa bona sunt male acquisita. Et nō solum principales.i.qu' principaliter iniusta bona acquesierunt tenentur restituere sed etiā illi qui auxiliū vel fauorē adhibuerunt. Vn̄ nouē modis aliq̄s est in culpa mali qui tn̄ principaliter non fecit illud malum. et dicunt nouē pctā aliena. vn̄ versus.
Jussio consilium consensus palpo recursus.
Participans mutus non obstans nō manifestans.
Et declaratio isti⁹ habet in lictera. Ut tibi sit vita
¶ Ad sextum respondetur qō cum dicitur in textu castret se luxuriosus non vult dicere q luxuriosus debeat se priuare mēbris suis q2 hoc esset magnum

peccatũ ſed intẽdit dicere ꝙ talis luxurioſus debꝫ caſte viuere ac ſi eſſet caſtratus. Jtem p liuorẽ itelligit auctor inuidiã inueteratã vel animũ ſeu ꝓpoſitũ vindicãdi leſionẽ illatã. Jtem p meſtũ itelligit auctor turpatũ vel dolentẽ. vel ſcdm alios hominẽ accidioſũ ⁊ hoc eſt ſatis conſonũ littere. Jtem per predonẽ intelligit quilibet habẽs bona aliena iniuſte vt predo fur latro vſurarius ſimoniacus.

nudos eſurĩẽtes ſitĩẽs hoſpitor vagos ĩfirmos captios

Ueſtio cibo poto tectum do viſito ſoluo.

ꝯmodũ facio dolẽtibꝰ errãtes paupibꝰ ſ. debitoribꝰ

Cõmodo cõpatior cõuerto dono remitto

ꝓprios vt deſiſtãt a pctĩs do ꝯſiliũ. i. qdcũqꝫ munꝰ.

Arguo ſupplico cõſulo do qdqꝫ talentum

geniculor de nocte macero corpus in bonis

Flecto genu vigilo ieiuno laboro

caſtigo corpus.

flagello.

veſtimẽta incedo nudis pedibus cõtritionẽ hẽo

Ueſtio dura pedes nudor tero cor

pro indulgentijs

peregrinor

pñiam ago orõnes ꝓ pctĩs ꝓ venia i. punitur

Peniteo lego ploro precor caro ſic maceratur

¶ In ista pte ostendit auctor que sunt opera mie et patet sñia in littera ⁊ in expositione vltimi dubij.

Circa textũ dubitatur.

Primo quottuplicia sunt opera mie
Scdo q̄ sunt opa mie ad q̄ reducũtur omnia ista hic in textu posita.
Tercio quare dicũt opa misericordie.
Quarto an pauperes ēt possũt aut sciunt facere opera misericordie.
Quĩto q̄ sit diuersitas ĩter ieiunãtes.
Sexto dubitat de intellectu littere

¶ Ad primũ dubium respondetur q̄ duplicia sunt opera mie: nã quedã sunt corporalia: que sc3 fiunt per subuentionem extrinsecã. Alia sunt spũalia q̄ sc3 fiũt p merita bona q̄ merita postea dicentur.

¶ Ad scdm respondet q̄ opa mie corporalia reducunt ad septẽ. Primũ est visitatio ĩfirmoꝝ. Scdm est cibatio esurientiũ. Tertiũ est potatio sitientiũ. Quartum est redemptio captiuoꝝ. Quĩtũ est vestitio nudoꝝ. Sextũ est collectio pauperũ pegrinorum. Septimũ est sepultura mortuoꝝ. vñ vsus.
Uisito poto cibo redimo tego colligo condo.
Et opa mie spiritualia etiam reducunt ad septem. Primũ est delinquãti ignoscere. Scdm est peccãtẽ corrigere. Tertiũ est ignorantẽ instruere. Quartũ est dubitanti consulere. Quintũ est mestũ cõsolari Sextum est pro salute proximi orare. Septimum est iniuriam sustinere. Unde versus.

Corripit ignoscit solatur consulit orat.
Sustinet informat qui pius est animo vel sic
Corripe suade doce dimitte solare fer ora.
¶ Ad tertium respondetur quod duplici de causa dicuntur opera misericordie. Prima est quia procedũt ex misericordia et pietate hominis et fiunt simpliciter et pure intuitu pietatis et amore dei. Secunda est quia misericordia dei impetrant: et deum ad misericordiã prouocant. vnde in euuangelio. Esuriui et dedistis michi manducare. et sequitur ad propositum. venite ergo benedicti patris mei. &c.
¶ Ad quartũ rñdet quod pauperes ita bñ possunt impetrare misericordiã dei sicut diuites: non tñ paup teneť neqz eñ vallet aliquos vestire & nutrire & huiusmodi opa bona facere: ad hec autẽ ideo nõ tenetur quia fecit in medio scz in bonis tẽporalib⁹: nec deus quicq̃ requirere vult vltra posse. Unde licet paup nõ potest vestire nudos et nutrire esurientes satis tñ est vt habeat bonã voluntatẽ quod libenter impleret opere si non deficeret in bonis et ideo ita bene exercet opera misericordie: sicut ille qui opere implet. quia deus est inspector cordis.
¶ Ad quintum respondetur quod diuersi homines ꝓpter diuersas causas ieiunant. vnde quidam ieiunant propter sanitatem vt medici. quidam propter laudem vt ypocrite. quidem propter parcitatẽ vt auari et quidem propter amorem dei vt boni homi

nes. Unde versus.

Jeiunat fictus.i.ypocrita/bonus vt videatur.
Jeiunat parcus ne res sua diminuatur
Jeiunat medicus ne morbus ei dominetur
Jeiunat iustus vt iusticias mereatur.

¶ Ad sextum respondet q prīmū opus est vestire nudos. Unde cum videris nudū operi eū. Item in euuangelio. Nudus eram et cooperuistis me. Secundum opus misericordie secundū ordinem text⁹ presentis est potare sitiētes. Tertiū est cibare esurientes. vñ ppheta si esurierit inimicus tuus: ciba illum. si sitit pota illū. Quartū est dare tectū.i.hospitare pauperes vel peregrinos. Uñ Egenos vagosq̧ induc in domū tuā. Quintū est visitare infirmos ad consolandū eos et inducendum ad deuotionem. Uñ in euuāgelio. Infirmus eram ⁊ visitastis me. Sextum est soluere captiuos. Unde in euuangelio. In carcere eram ⁊ redemistis me. Septimū est cōmodare id est indigentibus dare. Unde psalmista. Iustus tota die miseretur et cōmodat. Octauū est habere compassionem. Unde Job. flebam sup eo q̄ afflictus erat cōpatiebar pauperi. Nonū est cōuertere peccatorē ab errore. Unde Jacobus. Qui cōuertit peccatorē ab errore vite sue saluabit animā suam deus a morte. Decimū est donare elemosinā. vnde propheta. Date elemosinam et oīa munda sunt vobis. Abscondite elemosinā in sinu

pauperis: et ipsa orabit pro vobis ad dominũ. Nam sicut aqua extinguit ignem: sic elemosina extĩguit peccata. Undecimũ est remittere malefactoribus nostris. Uñ euuangelista. Dimittite et dimittemini Duodecimũ est arguere vel corripere delinquẽtes vñ sapiẽs in parabolis. Qui arguũt prauos laudabunt: et sup eos veniet benedictio. Decimũtertiũ est consulere id est dare bonum consilium proximo Decimũquartũ est supplicare lesis vt dimittãt offẽsionẽ. Decimũqntũ est dare quodcũq; talentũ. Uñ si deficiat res da dulcia verba. Unde versus.
Si tibi res deficit da verba benigna petenti.
Decimũsextũ est flectere genua causa deuotõis vel humilitatis. Decimũ septimũ est vigilare in bonis opibus scz orõnibus et studijs. vñ psalmista. Deus deus meus ad te de luce vigilo. Decimũoctauũ est ieiunare et hoc solũ amore dei: vt patuit in qnto dubio. Decimũnonũ est laborare in bonis opib9. Uñ psalmista. Laboraui ĩ gemitu meo et c. Labores manuũ tuarum quia manducabis. Uicesimum est flagellare corpus. vñ psalmista. Quoniam ego in flagella paratus sum et dolor meus in conspectu meo semp. Uicesimũprimũ est vestire dura. vñ iohãnes baptista habuit vestẽ de pilis camelorũ. Job vero saccum et scilicium. Uicesimũsecundũ est ire nudis pedibus. vñ dominus dixit moysi. Tolle calciamẽta de pedibus tuis: terra eñ in qua stas sancta est.

Uicesimũterciũ est cõtritionẽ cordis habere ⁊ hoc pro peccatis·vnde psalmista. Sacrificium deo spiritus cõtribulatus: cor contritũ et humiliatũ deus non despicies. Uicesimũquartum est peregrinari vel ire pro indulgẽtijs que procedunt ex misericordia dei. Uicesimũquintũ est penitere id est penitentiam facere. Uñ iohannes baptista: agite penitẽtiã appropinquabit enim regnũ dei. Uicesimũsextum est legere orationes et seruire deo. vnde apostolus Seruire deo: est regnare Uicesimũseptimũ est plorare. vnde. Beati qui lugent quoniam ipsi consolabũtur scilꝫ amore dei. Item Job. Melius est ire in domũ luctus q̃ ad domũ conuiuij. Uicesimũoctauũ est precari id est orare pro alijs: et specialiter ꝓ inimicis. vnde christus pendans in cruce sic orauit Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Et sic patet intellectus littere.

sacerdoti illa ꝓpctis ꝯsiderabis
His quoqꝫ ꝯfessis q̃ sunt iũgẽda notabis
manifesta pñia sit manifesta culpa
Publica sit pena fuerit si publica noxa
occulta sit ꝓq̃uis noxa occulta sit pñia
Si lateat licet enormis lateat quoqꝫ pena
.i. pctm̃ facit pñiam agat secrete
Hoc est si peccat occulte peniteat clam

q̄libet pctā sacerdos sapientius
Singula cōfessor prudentiꝰ vt meditetur
intētio cōfitētis. s. pcti cōfitens cōsiderent
Affectus causa vicium persona notentur
per pñiam veniendi sequentia
Ad dominū festinandi sunt hec tibi cause
purgatorium .s. tua infirmitas verecūdia
Ignis purificās mors egritudo ruborqꝫ.
magnitudo mos .i. peccati
Et culpe grauitas et consuetudo ruine.
de peccatis
Hic modus est ꝯfitendi estqꝫ satisfaciēdi

¶ Finaliter in hac parte ostendit auctor in generali quomodo imponi debet penitentia dicens ꝙ post ꝙ facta est confessio de omnibus peccatis predictis tunc confessor notare debet penitentiam quam velit iniungere. Nam si peccatum fuerit publicum: penitentia erit publica et si sit secretum: secreta debet esse penitentia. Et vt confessor possit omnia bene et prudenter meditari: debet notare affectum causam vicium et personam confitentis. Dicit vltra ꝙ ista que sequuntur faciunt aliquem festinare ad dñm scꝫ ignis purgatorij more egritudo: rubor grauitas culpe et consuetudo peccandi.

Circa textũ dubitatur.

Primo quare ꝑ peccato secreto non dꝫ imponi publica penitentia

Secũdo quare affectus causa viciũ et persona confitentis notari debent.

Tertio quomodo intelligenda sit illa littera ad dominum.

Quarto quarto ⁊ propter quid sit purgatorium.

Quinto vtrũ pena purgatorij sit grauissima.

Sexto vtrũ pena purgatorij agit ĩ aĩa et an aĩa per ipsum purgetur.

¶ Ad primũ respondet ꝙ si peccatum sit secretum non debet imponi publica penitẽtia qꝛ sancta ecclesia nũꝙ scandalizat aliquẽ nisi scãdalizatus fuerit: et pro publico pctõ publica dꝫ ĩponi penitentia.

¶ Ad scõꝫ rñdet ꝙ pmo dꝫ attẽdi affectꝰ.i.cõtritio cõfitẽtis/dolor de pctis/amor dei ⁊ pceptoꝝ eiꝰ itẽ tio abstinendi de cetero fides catholica: et hmõi qꝛ scõm exigẽtiã istoꝝ maior vel minor dꝫ ĩponi pñia. Scdo debet notari causa peccati scꝫ an sit factũ ex ignorãtia vel ĩpotẽtia: vel ex pura volũtate aut cõsilio vel ex hmõi. Tertio dꝫ attẽdi viciũ.s.an sit veniale vel mortale cũ eoꝝ circunstãtijs. Quarto dꝫ attẽdi psona scꝫ vtrũ sit secularis vel religiosus aut in ordinibꝰ vel nõ: aut vir vel mulier. vtrũ liber vel seruilis: aut diues vel paup. an senex. an iuuenis:

an sapiēs: vel stult⁹ ꝛc. q₂ scōm veritatē istoꝝ. pñia dꝫ variari scōm iudiciū discreti confessoris.
¶ Ad tertiū rñdet ꝙ illa littera ad dñm festinandi pōt dupliciṫ intelligi. Primo mō sic ꝙ illa q̄ ponuntur in littera sunt cause festinādi ad dñm. i. faciēdi penitentiā ꝛ disponēdi se ad christū. Alio modo intelligiṫ sic littera illa sunt cause festinādi ad dñm id est post mortē citius veniendi ad dominū.
¶ Ad quartum rñdet ꝙ multis de causis ordinatū est purgatoriū. Pria causa est q₂ hoies valde boni habebūt celū. hoies valde mali habebūt īfernū. ꝛ ꝑ ꝯsequēs hoies mali malicia veniali habebūt locū ad delendū pctā ꝛ ille erit purgatoriū. Scda causa est: q₂ sicut sūma bonitas christi ñ patiṫ aliqđ bonū irremūeratū: sic sūma iusticia ei⁹ nō patiṫ aliqđ malū īpugnitū. Tercia cā est: q₂ claritatē diuine lucis soli oculi mūdi cordis cernere possūt. Quarta cā ē q₂ ꝑ culpā dīnitas offēsa est: ergo reqriṫ satisfactio et dīna ymago in nobis difformata est: ideo reqriṫ expurgatio. Quīta q₂ ꝯtraria cōtrarijs curāṫ ergo delectatio pctī deleri debet pena purgatorij.
¶ Ad qntū rñdeṫ scōm magistrū sñiarū libro qrto dicētē sic. Hic aūt ignis purgatorij ꝛ si eternus nō sit: miro tñ mō grauis est: ꝛ excellit oēꝫ penā quam vnꝙ aliqs pass⁹ est ī hac vita: nūꝙ em̄ ī carne īuēta est tāta pena nā licet martyres passi sint īnūerabilia tormēta excellit tñ ignis purgatorij oīa ista.

¶ Ad sextum respondetur q ignis purgatorij potest dupliciter considerari. Uno mō vt instrumētū nature et sic non agit in animā: sed solum in corpus Alio modo vt instrumētū diuine iusticie: et sic agit in animā īprimendo illi penitentiā. Si tunc querit vtrū ille ignis equaliter agat ī aīas sic q nō magis in vnā q̄ in aliā. Respondet q nō: sed ex diuina ordinatione ignis ille magis vel minus cruciat aīam scdm q aīa plus vel minus de peccatis venialibus secū portat. Mundemus ergo nos vera cōtritione confessione et operis satisfactione vt festinare possumus ad gloriā dei. Quam nobis concedat qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Duodecim sunt articuli fidei

¶ Primus articulus. Petrus. Credo ī deū patrē oīpotentē creatorē celi et terre. vñ esayas. Patrē inuocabitis qui terram fecit et celos condidit. Secundus articulus. Andreas. Et in iesum christū filium eius vnicum dominū nostrum. vñ dauid. Dominus dixit a me filius meus es tu. Tertius articulus. Jacobus maior. Qui cōceptus est de spū sācto natus ex maria v̀gine. vñ esayas Ecce v̀go ꝯcipiet et pariet filiū. Quart⁹ articul⁹. Johānes euuāgelista. Passus sub pontio pilato crucifixus mortu⁹ et sepultus. vñ zacharias. Aspicient oēs ad eum quem crucifixerūt. Quītus articulus. Thomas. Descēdit ad īferna ꝯcia die resurrexit a mortuis. vñ ozeas

O mors ero mors tua: morsus tu⁹ ero īferne. Sextus articulus. Jacobus minor. Ascēdit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīpotētis. vñ amos. Qui edificat ascēsionē suā in celo. Septimus articulus Philippus. Inde vēturus ē iudicare viuos ⁊ mortuos. vñ sophonias. Ascēdā ad vos in iudicio. Octau⁹ articulus. Bartholome⁹. Credo ī spm sanctū Vñ iohel. Effundā de spiritu meo sup omnē carnē Nonus articul⁹. Matheus. Sāctā ecclīam catholicā sctōꝝ coīonem. vñ zacharias. Inuocabūt oēs nomen dñi ⁊ seruiāt ei. Decim⁹ articulus Simon. Remissionē pctōꝝ. Vñ malachias. Deponet de⁹ oēs iniquitates nr̄as ⁊ proijciet oīa peccata nostra Undecim⁹ articul⁹. Judas thadeus. Carnis resurrectionē. Vñ daniel ꝓpheta. Educā vos de sepulchris vestris. Duodecim⁹ articulus. Mathias. Et vitā eternā Amen. Vñ Ezechiel. Euigilabūt oēs alij ad vitam: alij ad mortem Amen.

Septem peccata mortalia

Ut tibi sit vita semper saligia vita

Monstrat saligia q̄ sunt mortalia septem

luxuria auaricia supbia accidia inuidia
Luxus aua super ac inuid⁹ ira gula

Saligia
- S superbia.
- A auaricia
- L luxuria
- J ira.
- G gula
- J inuidia.
- A accidia

Quinqꝫ sensus.

Visus et auditus cū tactu gustus odorqꝫ
scꝫ visu auditu ꝛc. omnis peccata
Sensibus his quiqꝫ haurit homo scelera

Decem precepta domini
moysi scripta.

Jn tabulis binis lex est depicta petrinis
tenet scilicꝫ sequētia
Lex precepta dei continet ista decem.

Vnū crede deū ne iures vana per ipsum

Sabbata scifices hēas in honore parētes

Non sis occisor fur mechus testis iniquus

Alterius nuptā nec rē cupias alienam

Nota q decem sunt precepta data cōtra decem plagas egypciacas decē p̄cepta patent in his metris. Unū crede deū. rc. Et decē plage egypciace patent in his versibus sequentibus.

q2 ī deū ñ crediderūt q2 nomē dei blasphemauerūt
Prima rubēs vnda ranarū plaga secūda
q2 dei sabbata ɔtēpserūt. q2 parētib9 nō obedierūt
Inde culex tristis p9 musca nocētior istis
q2 sanctos dei occiderunt. q2 furtis intenderunt
Quita pec9 strauit vesicas sexta creauit.
q2 fornicatōi vacauert. q2 īiqua testīonia ꝓtulerūt
Inde subit grādo. hic bruc9 dēte nefando
q2 adulteriū cōmiserunt. quia auaricie studuerunt
Nona tegit solē primā necat vltima ꝓlem

Septem sacramenta.

presbi terum | matrimo nium | baptis mus | q̄ fit ī fron te per epm | sacramētū altaris
Ordo. cōiugiū. fons. confirmatio. panis
que fit īfirmis ad mortē. que fit sacerdoti pro venia
Unctio postrema cōfessio sūt sacramēta.

Septem dona sancti spiritus.

sapiētia ītellect9 ɔsiliū fortitudo timor pietas scia.
Sap intel con for ti pi sci
collige dona

Septem opera mie corporalia.

visitare infirmos	potare sitiētes	cibare esurientes	redimere captiuos
Visito	poto	cibo	redimo

tegere nudos colligere pegrinos sepelire mortuos
tego colligo condo

Septem opera mie spūalia

corrige peccantē	consulere dubitanti	docere ignorantem	delinquēti ignoscere
Corripe	suade	doce	dimitte.

ꝯsoleri mestū ferre iiuriosos orare ꝓ salute ꝓximi
solare fer ora

Quattuor virtutes cardinales
- Justicia q̄ reddit vnicuiq̄ qd̄ suū ē
- Prudētia qua cognoscit quid agēdum: et quid fugiendū sit
- Tēperātia qua cohercet appetit⁹ ab his que turpiter appetuntur
- Fortitudo qua animus in aduersis nō frāgit et in ꝓsperis nō extollit

Tres virtutes theologice.
- Fides sine qua nemo saluari potest.
- Spes que ꝑ desideriū ⁊ suspirium introducit ad quietis gaudium
- Charitas quia diligimus deū supra et proximos sicut nosipsos

Octo beatitudines

Paupertas spūs mitis lugēs miserēsq;.

Justiciā petere cor mūdū.pa.psequensq;

His octo fiet sepe beatus homo
Beati pauperes spiritu: qm̄ ipsoꝝ est regnū celoꝝ
Beati mites: qm̄ ipsi possidebunt terram.
Beati qui lugent: qm̄ ipsi consolabuntur.
Beati q esuriūt ꝛ sitiūt iusticiā: qm̄ ipsi saturabunt
Beati misericordes: qm̄ ipsi miam consequantur
Beati mundo corde: qm̄ ipsi deum videbunt
Beati pacifici: qm̄ ipsi filij dei vocabuntur
Beati qui persecutionē patiuntur propter iusticiā: quoniam ipsorum est regnum celorum.

Sex pctā in spiritum sanctum
īpugnatō vitat᷑ agnite p̄sūptio de mia dei despatō
Impugnans verum presumens spemq;
a peccatis
relinquens
obstinatio inuidentia fraterne charitatis
Hinc idurat⁹ odiēs quoq; fratris amorē
contemptus penitentie.
Emēdā spernēs ipugnāt pneuma beatū.
Quattuor peccata clamantia
ante deum vindictam.

homicidium
Clamitat in celis vox sanguinis. et
peccatū contra naturam.
sodomorum
pauperꝫ a potētibꝰ oppſſoꝫ qn̄ laborātibꝰ n̄ soluit.
Vox oppressorū. merces detēta laborum.
Nouē sunt peccata aliena
iubē alijs vt mala faciāt | dare ꝯsiliū alteri vt dānū iferat | dare cōsensū alteri ad malefaciēdum
Jussio | consilium | consensum
laudare raptorem vel aliū peccatorē | hospitare fures aut maleficos et defendere eos
palpo | recursus
habere ptē de bonis ablatis | dolose furtū rapinā facē | vel nō resistere qn̄ si ne piclo facē posset.
Participās | mutus | non obstans
nō manifestare rem ablatam quādo et vbi posset.
non manifestans

¶ Liber de modo penitendi et confitendi
Explicit feliciter Impressus Parisius in
Campo Gaillardi p Magistrū Guidonem
Mercatoris. Anno dn̄i. M. CCCC. xcvi.
Die xxx. Januarias.

[Q]uid est [illegible] est [illegible] a natura [illegible]
[illegible] affirmans eam in [illegible] esse [illegible]
[illegible] habitans media [illegible]

[illegible] ut in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est medium [illegible]
[illegible] [illegible]

Quid est ira. est motus [illegible]
mentis [illegible] [illegible]

Quid est memoria. est per quam animus
repetit ea que fuerunt

Quid est intelligentia. est per quam [illegible]
[illegible] [illegible] perspicit

Quid est prudentia. est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Quid est [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] preponitur [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] in [illegible]

Magna [illegible] est agitare [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] in [illegible]

Nichil est tam incredibile quod [non] dicendo fiat probabile

Nihil tam [horridum] tam incultum quod non splendescat [oratione]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]